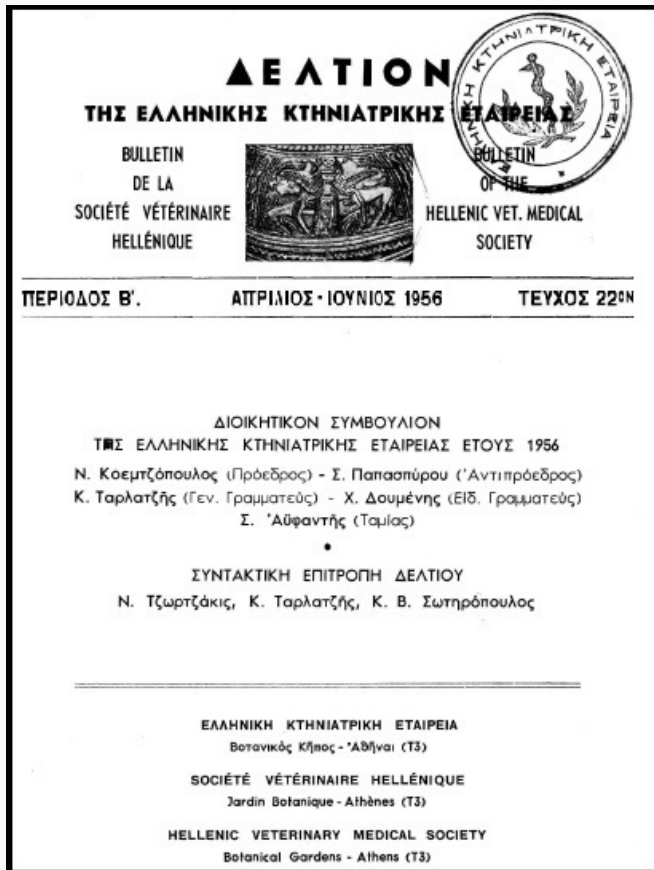

Journal of the Hellenic Veterinary Medical Society

Vol 7, No 2 (1956)

ΤΑ ΚΕΚΡΥΜΜΕΝΑ ΕΛΑΤΤΩΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΜΠΟΡΙΑΝ ΤΩΝ ΖΩΩΝ

Δ. Ε. ΠΑΝΟΥ

doi: [10.12681/jhvms.17664](https://doi.org/10.12681/jhvms.17664)

Copyright © 2018, Δ. Ε. ΠΑΝΟΥ

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/).

To cite this article:

ΠΑΝΟΥ Δ. Ε. (1956). ΤΑ ΚΕΚΡΥΜΜΕΝΑ ΕΛΑΤΤΩΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΜΠΟΡΙΑΝ ΤΩΝ ΖΩΩΝ. *Journal of the Hellenic Veterinary Medical Society*, 7(2), 45–68. <https://doi.org/10.12681/jhvms.17664>

ΔΕΛΤΙΟΝ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΚΤΗΝΙΑΤΡΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

BULLETIN

DE LA SOCIÉTÉ VÉTÉRINAIRE HELLÉNIQUE

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Β'.

ΑΠΡΙΛΙΟΣ - ΙΟΥΝΙΟΣ 1956

ΤΕΥΧΟΣ 22^{ON}

ΤΑ ΚΕΚΡΥΜΜΕΝΑ ΕΛΑΤΤΩΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΜΠΟΡΙΑΝ ΤΩΝ ΖΩΩΝ*

Υπό

Δ. Ε. ΠΑΝΟΥ

Υποδιευθυντοῦ Ἀγροτικῆς Τραπέζης

Ἡ Συντακτικὴ Ἐπιτροπὴ τοῦ Δελτίου, εἶναι εὐτυχῆς δημοσιεύουσα τὴν κατωτέρω ἐνδιαφερόυσαν καὶ ἐμπειριστατωμένην μελέτην τοῦ ἐγκρίτου Γεωπόνου καὶ Νομομαθοῦς κ. Δ. Πάνου, καὶ εὐελπιστεῖ ὅτι οἱ συνάδελφοι λαμβάνοντες ἀφορμὴν ἐκ ταύτης θέλουσιν ἀσχοληθεῖ μὲ τὸ σοβαρώτατον διὰ τὸν Κτηνιατρικὸν κλάδον θέμα τοῦτο.

Εἶναι ἀναμφισβήτητον ὅτι τὸ ἐμπόριον τῶν ζώων εἶναι ἐκ τῶν δυσκολωτέρων, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν πλέον ἐπικινδύνων διὰ τοὺς συνάπτοντας συμβάσεις ἀγοραπωλησίας, ἰδίᾳ δὲ διὰ τὸ ἀγοράζον μέρος. Τοῦτο ὀφείλεται εἰς τὸν ἔμφυχον χαρακτῆρα τοῦ ἀγοραπωλουμένου πράγματος, ὥστε, παρὰ πᾶσαν ἐμπειρίαν τοῦ ἀγοραστοῦ καὶ τὴν λήψιν ἐκ μέρους τοῦ παντὸς προστατευτικοῦ διὰ τὰ συμφέροντά του μέτρου, εὐκόλως οὗτος δύναται νὰ γίνῃ

* Μετὰ τὴν πρώτην δημοσίευσιν τῆς παρούσης μελέτης εἰς τὴν «Ἀγροτικὴν Οἰκονομίαν» ὁ Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου καὶ ἐγκριτος νομομαθὴς κ. Τριανταφυλλόπουλος εἶχε τὴν εὐγενῆ καλωσύνην νὰ μᾶς πληροφορήσῃ ὅτι ὡς εἰσηγητὴς τοῦ ἐνοχικοῦ δικαίου κατὰ τὴν σύνταξιν τοῦ Ἀστικοῦ Κώδικος συνέστησε τὴν εἰδικὴν ρύθμισιν τοῦ θέματος τῶν ἐλαττωμάτων τῶν πωλουμένων ζώων καὶ εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν τῶν Συντακτῶν τοῦ Κώδικος τὸ 1930 καὶ εἰς τὴν Μεγάλην Κοινοβουλευτικὴν Ἐπιτροπὴν τὸ 1931 καὶ εἰς τὰ αἰτιολογήματα τοῦ Σχεδίου τοῦ 1935 (Σχέδιον α. Κώδικος II Ἐνοχικὸν δίκαιον ἐκ τοῦ Ἐθνικοῦ Τυπογραφείου σελ. 5, 34, 217 Νο 56).

Εἰδικώτερον δὲ ἐπρότεινε τὴν δυνάμει διατάξεων τοῦ Εἰσηγητικοῦ Νόμου ἔκδοσιν Εἰδικοῦ Διατάγματος, διότι εἶναι ἀνάγκη, ὡς παρατηρεῖ, αἱ ἀσθένειαι ἢ τὰ ἐλαττώματα τῶν κτηνῶν, δι' ἃ χωρεῖ ἀναστροφὴ ἢ μείωσις νὰ ἀπαριθμῶνται αὐτόθι, ὡς γίνεται καὶ ἀλλαχοῦ, πλὴν ὅμως δὲν ἐξεδόθη τὸ σχετικὸν Διάταγμα.

Δ. Θ. Π.

καὶ γίνεται πρῶτα ἀντικείμενον ἐκμεταλλεύσεως ἐκ μέρους τοῦ πωλοῦντος εἰς αὐτὸν ἢ ἀνταλλάσσοντος μετ' αὐτοῦ ζῶον. Ἰδιαιτέρως ὁμως τοῦτο ὀφείλεται εἰς τὸ γεγονός ὅτι τὸ στάδιον ἐπωάσεως τῶν ἀσθενειῶν τῶν ζῶων εἶναι τοιαύτης διαρκείας (κυμαινομένης μάλιστα ἀναλόγως τῆς ἰδιοσυγκρασίας τῶν ζῶων) ὅστε τὸ ἐμφανιζόμενον ὡς ὑγιὲς ζῶον, κατὰ τὴν ἐξέτασίν του πρὸς ἀγορὰν ἢ τὴν παραδόσιν του εἰς τὸν ἀγοραστήν, νὰ ἐμπερικλείη ἐν ἑαυτῷ τὸν σπόρον τῆς ἀσθενείας ἢ καὶ νὰ ἐνέχη κεκρυμμένα ἐλαττώματα, τὰ ὁποῖα, διὰ τὴν ὥς ἄνω αἰτίαν, δὲν γίνονται ἀντιληπτὰ παρὰ τοῦ ἀγοραστοῦ ἢ παραμένου ἀκόμη ἄγνωστα καὶ εἰς αὐτὸν τοῦτον τὸν πωλητὴν.

Λόγῳ τῆς ἰδιότητος ταύτης τῶν ζῶων καὶ τῆς ἐκ ταύτης προερχομένης σημαντικῆς μειώσεως τῆς ἀξίας τοῦ ἐλαττωματικοῦ ζώου, τῆς ἰδιομορφίας ἐν γένει, ἣν παρουσιάζει τὸ ζωεμπόριον καὶ πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς ἀπαραιτήτου τιμιότητος εἰς τὰς συναλλαγὰς καὶ τὴν ἀποφυγὴν τῆς διεξαγωγῆς ἄκως ὀχληρῶν, μακροχρονίων καὶ δαπανηρῶν δικαστικῶν ἀγῶνων, ὁ νομοθέτης, ἥδη ἀπὸ τῆς ἀρχαιότητος, ἐθέσπισεν διασφαλιστικὰ μέτρα, πέραν ἐκείνων τὰ ὁποῖα προβλέπονται διὰ τὰς ἀγοραπωλησίας ἐπὶ ἄλλων μὴ ἐμφύχων ἀξιῶν. Ἐν ἐκ τῶν τοιούτων διασφαλιστικῶν μέτρων, ὡς ἐκτενέστερον θέλομεν ἀναπτύξει κατωτέρω, εἶναι ἡ ἀνάληψις εἰδικῆς εὐθύνης ἐκ μέρους τοῦ πωλητοῦ ἀπέναντι τοῦ ἀγοραστοῦ διὰ τὴν περίπτωσιν ὑπάρξεως ὠρισμένων κεκρυμμένων ἀσθενειῶν καὶ ἐλαττωμάτων κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἀγοραπωλησίας ἢ τῆς παραδόσεως εἰς αὐτὸν τοῦ ζώου.

Βεβαίως ἡ ἰσχύουσα εἰς τὰς διαφόρους χώρας νομοθεσία ἐπὶ ἀγοραπωλησιῶν πραγμάτων, ἡ ὑφισταμένη γενικώτερον πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς καλῆς πίστεως ἐν ταῖς συναλλαγαῖς, ἐπιβάλλει εἰς τὸν πωλητὴν τὴν εὐθύνην ὡς πρὸς τὴν κατάστασιν τοῦ περι οὗ ἡ σύμβασις ἀγοραπωλησίας πράγματος, ὅστε νὰ παρέχεται ποιά τις ἐγγύησις εἰς τὸν ἀγοράζοντα ὡς πρὸς τὴν ἔλλειψιν κεκρυμμένων ἐλαττωμάτων τοῦ πράγματος καὶ δὴ τοιούτων μὴ γενομένων ἐμφανῶν ἢ καὶ δολίως ἀποκρυβέντων ἐκ μέρους τοῦ πωλητοῦ. Πλὴν ὁμως ἡ ἐξασφάλισις αὕτη, φρονοῦμεν, δὲν εἶναι ἐπαρκῆς προκειμένου περὶ ζῶων, οὐδὲ ἀνταποκρίνεται εἰς τὴν ἰδιομορφίαν τῆς ἐπὶ τῶν ζῶων ἐμπορίας.

Τὰ ζῶα, ἰδιαιτέρως οἱ ἵπποι, δύνανται νὰ ἔχουν παντὸς εἴδους ἰδιότητας καὶ ἐλαττώματα καὶ δὴ πραγματικὰ τοιαῦτα ἐμποδίζοντα γενικῶς τὴν χρῆσιν των ἢ καὶ τοιαῦτα ἐπηρεάζοντα τὴν δι' εἰδικὸν σκοπὸν χρῆσιν των, ἀκόμη καὶ τὴν δι' ὠρισμένον πρόσωπον τοιαύτην (ὅστε ὠρισμένη ἰδιότης νὰ εἶναι ἐλάττωμα διὰ τὸν ἕναν ὄχι ὁμως καὶ διὰ τὸν ἄλλον). Ἐπιπροσθέτως πολλὰ ἐλαττώματα δὲν διακρίνονται ἀμέσως, ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον δὲ πολὺ ἀργότερον, ὅταν δὲν εἶναι πλέον δυνατὸν μετ' ἀσφαλείας ἢ μόνον μὲ μεγάλην δυσχέρειαν νὰ διαπιστωθῇ ἐὰν τὸ ἐλάττωμα ὑπῆρχε κατὰ τὴν μεταβίβασιν τοῦ ζώου ἢ ἐξειλίχθη ἀργότερον.

Ἔχει ὁμως σημασίαν, ἰδίᾳ διὰ τὸν ἀγρότην, ἡ ἀγορὰ ἀπολύτως ὑγιῶν ζώων, διότι τυχὸν ἐλάττωμα τοῦ ζώου μειώνει οὐσιωδῶς καὶ τὴν ἀντικειμενικὴν καὶ τὴν ὑποκειμενικὴν διὰ τὸν ἀγρότην ἀξίαν του. Ἐὰν ὁμως δὲν ὑφίστανται νομοθετικαὶ διατάξεις, εἰμὴ αἱ γενικαὶ τοιαῦται, τότε θὰ πρέπει ὁ ἀγοραστὴς κατὰ τὴν δικαστικὴν διαδικασίαν νὰ ἀποδείξῃ ὅτι τὸ ζῶον κατεῖχε τὸ ἐλάττωμα αὐτὸ παρὰ τῷ προκατόχῳ του πωλητῆ ἢ ὁ τελευταῖος νὰ προσκομίσῃ ἀποδείξεις ὅτι παρ' αὐτῷ τὸ ζῶον δὲν εἶχε τὸ ἐλάττωμα, ἴσως δὲ καὶ μετὰ τινος βεβαιότητος ὅτι ἀπέκτησε τοῦτο ἀργότερον. Ἡ προσκόμισις τοιούτου ἀποδεικτικοῦ ὕλικου καὶ δὴ ἀπολύτως ἀσφαλοῦς, ὥστε νὰ εἶναι δυνατὴ ἡ ἐπ' αὐτοῦ θεμελίωσις μιᾶς δικαίας δικαστικῆς ἀποφάσεως, εἶναι δύσκολος καὶ εἶναι εὐνόητον ὅτι τοῦτο δύναται νὰ ἀποτελέσῃ ἀφορμὴν διενέξεων καὶ μακροχρονίων ἀγώνων.

Εἰς τοιαύτην μειονεκτικὴν θέσιν, λόγῳ τῆς ἑλλείψεως εἰδικῶν διατάξεων, εὐρίσκονται παρ' ἡμῖν σήμερον οἱ συμβαλλόμενοι κατὰ τὴν ἐμπορίαν τῶν ζώων, ἐφ' ὅσον αἱ νομικαὶ ἡμῶν διατάξεις οὐδεμίαν διάκρισιν ποιοῦνται μεταξὺ ἐμψύχων ἢ ἀψύχων πραγμάτων. Αἱ συναλλαγαὶ διέπονται ἀπὸ τὰ σχετικὰ ἄρθρα τοῦ Ἀστικοῦ Κώδικος (513-561 περὶ πωλήσεων), ὅστις διὰ τῶν σχετικῶν διατάξεων προστατεύει ἕν τι μέρῳ τοὺς συμβαλλομένους, χωρὶς ὁμως νὰ καθιερώσῃ τὴν ἀπαραίτητον προσαρμογὴν πρὸς τὰς εἰδικὰς συνθήκας τὰς διεπούσας τὴν συναλλαγὴν ἐπὶ ζώων.

Οὕτω κατὰ τὸ ἄρθρον 534 ὁ πωλητὴς εὐθύνεται ἐὰν τὸ πωληθέν, καθ' ὃν χρόνον ὁ κίνδυνος μεταβαίνει εἰς τὸν ἀγοραστὴν, ἔχη πραγματικὰ ἐλαττώματα ἀναιροῦντα ἢ οὐσιωδῶς μειοῦντα τὴν ἀξίαν ἢ τὴν χρησιμότητα αὐτοῦ. Δὲν εὐθύνεται ὁμως (ἄρθρον 536) διὰ πραγματικὰ ἐλαττώματα, ἅτινα ἐγνώριζεν ὁ ἀγοραστὴς κατὰ τὴν συνομολόγησιν τῆς συμβάσεως. Ἐπίσης δὲν εὐθύνεται διὰ πραγματικὰ ἐλαττώματα, ἅτινα ὁ ἀγοραστὴς ἐκ βαρείας ἀμελείας ἠγνόει κατὰ τὴν συνομολόγησιν τῆς συμβάσεως, ἐκτὸς ἐὰν ὁ πωλητὴς ὑπεσχέθῃ τὴν ἀνυπαρξίαν τοῦ ἐλαττώματος ἢ δολίως ἀπεσιώπησε τοῦτο (ἄρθρον 537). Ὁ Κῶδιξ δίδει εἰς τὸν ἀγοραστὴν τὸ δικαίωμα νὰ ἀπαιτήσῃ εἴτε τὴν ἀναστροφὴν τῆς πωλήσεως εἴτε τὴν μείωσιν τοῦ τιμήματος, καθ' ὅς περιπτώσεις ὑφίσταται εὐθύνῃ τοῦ πωλητοῦ διὰ πραγματικὸν ἐλάττωμα ἢ δι' ἑλλειψιν συμφωνηθείσης ιδιότητος (ἄρθρον 540), ἐνῶ τὸ ἄρθρον 538 θεωρεῖ ἄκυρον συμφωνίαν ἀποκλείουσαν ἢ περιορίζουσαν τὴν εὐθύνῃν, ἐὰν ὁ πωλητὴς δολίως ἀπεσιώπησε τὸ ἐλάττωμα τοῦ πράγματος ἢ τὴν ἑλλειψιν συνομολογηθείσης ιδιότητος.

Γενικότερον δὲ τέλος προστατεύεται ὁ ἀγοραστὴς καὶ ἐκ τῆς σχετικῆς περὶ οὐσιώδους πλάνης διατάξεως (ἄρθρον 141) «ὅταν ἀναφέρεται εἰς σημεῖον τοιαύτης σπουδαιότητος διὰ τὴν ὅλην δικαιοπραξίαν, ὥστε ὁ πλανηθεὶς, ἐὰν ἐγνώριζε τὴν ἀληθῆ κατάστασιν, δὲν θὰ ἐπεχειρεῖ τὴν δικαιοπρα-

ξίαν», καθὼς καὶ ἐκ τῆς σχετικῆς περὶ ἀδικαιολογήτου πλουτισμοῦ τοιαύτης (ἄρθρον 904).

Ἐνῶ ὅμως οἱ συντάξαντες τὸν Ἀστικὸν ἡμῶν Κώδικα εἶχον ἀσφαλῶς ὑπ' ὄψει των τὰς ἀναλόγους διατάξεις τῆς ξένης νομοθεσίας, εἰδικώτερον τῆς γερμανικῆς καὶ ἐλβετικῆς τοιαύτης, ἐξ ἧς ἄλλωστε καὶ πλουσίως ἦντλησαν (ἀρχικῶς ὑφίστατο μάλιστα ἡ σκέψις ὅπως παραληφθῆ πιστῶς ὁ Γερμανικὸς Ἀστικὸς Κώδιξ), δὲν ἐπροχώρησαν εἰς τὴν εἰδικὴν ρύθμισιν τῶν ἐπὶ τῶν ζώων ἀγοραπωλησιῶν (ὡς ὁ Γερμανικὸς Ἀστικὸς Κώδιξ), μολοντί ὁ Κώδιξ δὲν παρέλειψε νὰ περιλάβῃ καὶ διατάξεις ἀφορώσας τὴν γεωργικὴν οἰκονομίαν (ἀγρομισθώσεις, ἐλάχιστον ὄριον διαρκείας αὐτῶν, μὴ κατάτμησις γεωργικῆς ἐπιχειρήσεως) κατὰ τὰς ὑπαγορεύσεις τῆς συγχρόνου ἐπιστήμης τοῦ γεωργικοῦ δικαίου.

Εἰς τὸ ὑπὸ τοῦ ἐγκρίτου νομομαθοῦς καὶ Ἀκαδημαϊκοῦ κ. Ἀ. Μπαλῆ ὑποβληθὲν Ὑπόμνημα τῆς 17 - 12 - 39 τὸ συνοδεύον τὸ πρὸς τὸν Πρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως καὶ τὸν Ὑπουργὸν Δικαιοσύνης ὑποβληθὲν τελικὸν σχέδιον Ἀστικοῦ Κώδικος ἀγαφέρεται ὅτι «ἡ εὐρύτερα περὶ τούτου πρόνοια ἰδίως ὅσον ἀφορᾷ τὴν κατάτμησιν τῶν ἀγροτικῶν κτημάτων καὶ τὸ ἐλάχιστον ὄριον καλλιεργητικῆς μονάδος, πρέπει νὰ ἐγκαταλειφθῆ εἰς εἰδικοὺς νόμους». Δὲν γνωρίζομεν ὅμως ἐὰν σκοπίμως, διότι ἐθεωρήθη ἐπαρκῆς ἢ ἐκ τῶν γενικῶν διατάξεων τοῦ Κώδικος ἐξασφάλις τῶν ἐπὶ ζώων συναλλαγῶν, ἢ διότι ἢ ὡς ἄνω ὑπόδειξις περὶ ἐκδόσεως εἰδικῶν νόμων ἐγένετο ἀπλῶς ἐνδεικτικῶς, δὲν ἀναφέρεται τι σχετικὸν πρὸς τὴν ἐμπορίαν τῶν ζώων.

Τὸ ὑπάρχον ὅθεν τοιοῦτον κενὸν καθ' ἡμᾶς, ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὴν αὐξοῦσαν κτηνοτροφίαν μας καὶ τὴν κυκλοφορίαν ζώων ὄλοεν μεγαλυτέρας ἀξίας (βελτιωμένα ἀγελάδες, δρόμωνες ἵπποι κλπ.) μᾶς ἐνισχύει εἰς τὸ νὰ πραγματευθῶμεν, τὸ θέμα τῆς εἰδικῆς ἐπὶ τῆς ἐμπορίας τῶν ζώων νομοθεσίας, ἀπὸ ἀπόψεως ἱστορικῆς, ἀλλὰ καὶ κριτικῆς τοιαύτης, ἵνα οὕτω κινήσωμεν τὸ ἐνδιαφέρον τῶν νομικῶν μας πρὸς ἐξεύρεσιν τοῦ καλυτέρου τρόπου συμπληρώσεως τοῦ ὑφισταμένου ἐν τῷ νόμῳ κενοῦ.

* *

Ἡ νομοθεσία περὶ ἐμπορίας τῶν ζώων, ἥτις καὶ ἀποτελεῖ μίαν τῶν σπουδαιότερων νομοθεσιῶν τῆς γεωργίας τῶν πολιτισμένων χωρῶν, ἀνάγεται εἰς τὴν ἀρχαιότητα καὶ εὐρίσκεται ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς ρωμαϊκῆς δημοκρατίας ἐν διαρκεί ἐξελίξει. Πρὸς καλυτέραν διαπίστωσιν τῶν διαφόρων φάσεων τῆς τοιαύτης ἐξελίξεως διακρίνομεν τὴν νομικὴν ἀντίληψιν καὶ θεωρίαν ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου εἰς α) τὸ ρωμαϊκὸν δίκαιον, β) τὸ παλαιὸν γερμανικὸν δίκαιον, γ) τὸ μικτὸν τοιοῦτον καὶ δ) τὸ σήμερον ἰσχύον.

α) Τὸ Ρωμαϊκὸν δίκαιον. Κατὰ τὸ Jus Civile ὁ πωλητὴς εὐθύνετο

μόνον εἰς δύο περιπτώσεις: 1) Ἐὰν ὑπασχέθῃ τὴν μὴ ὑπαρξίν ἐλαττώματος ἢ τὴν ὑπαρξίν ἰδιότητός τινος (εὐθύνη διὰ *Dicta et Promissa*). 2) Ἐὰν δολίως ἀπεισιώπησε ἐλάττωμα τοῦ πράγματος. Εἰς ἀμφοτέρας τὰς περιπτώσεις ὁ ἀγοραστής ἠδύνατο νὰ ἐγείρῃ τὴν *Actio Empti*, τῆς πλήρους ἀποζημιώσεως (δηλαδὴ καὶ τῆς ἐμμέσου ζημίας), ἣτις παρεγράφετο μετὰ 30 ἔτη. Ὁ πωλητὴς κατ' ἀρχὴν δὲν εὐθύνετο δι' ἐλαττώματα, ἅτινα καὶ αὐτὸς ἠγνόει, ἢ δὲ ἀγωγή λόγῳ ὑπάρξεως ἐλαττώματος ἀπεκλείετο, πλὴν, ὡς ἐλέχθη, τῆς περιπτώσεως δόλου (ὅταν δολίως ἀπεισιώπησε τοῦτο) ἢ τῆς ἐλλείψεως συμφωνηθεισῶν ἰδιοτήτων⁽¹⁾.

Ἄλλως ὁμως ἐρρυσθίμισθη τὸ θέμα ἐκ μέρους τῶν ἐπιδιφρῶν ἀγορανόμων. Ὡς γνωστὸν μετὰ τῶν ἀνωτέρων διοικητικῶν προσώπων τῆς παλαιᾶς Δημοκρατίας τῆς Ρώμης οἱ *Aediles* (*Sacrorum Aedium Curatores*), ἰδίᾳ ἀπὸ τῆς ἀναδείξεώς των εἰς κρατικούς ὑπαλλήλους, παίζουσι ἕνα τῶν σπουδαιότερων ρόλων. Ἐκτὸς ἄλλου οὗτοι εἶχον τὴν ἐποπτείαν ἐπὶ τῆς πωλήσεως τῶν ἐμπορευμάτων, τῆς ἀκριβείας τῶν μέτρων καὶ σταθμῶν (εἶδος ἀγορανομικῆς ὑπηρεσίας) καὶ ἐξέδιδον ἐπὶ τῶν ἀντικειμένων τῆς ὁρμοδιότητός των εἰδικὰ Διατάγματα, τὰ καλούμενα *Edicta*. Τὸ σπουδαιότερον τῶν *Edicta* αὐτῶν εἶναι τὸ πραγματευόμενον τὰ ἐλαττωματικὰ πράγματα. Τὸ Διατάγμα αὐτὸ (*Edictum Aedilium*) περιλαμβάνει 3 κεφάλαια. Τὸ πρῶτον ἀφορᾷ τὴν πώλησιν ἐλαττωματικῶν δούλων, τὸ δεύτερον τὴν πώλησιν ἐλαττωματικῶν ζώων καὶ τὸ τρίτον τὴν διατήρησιν ἐπικινδύνων ζώων.

Εἰς τὸ δεύτερον κεφάλαιον, ὅπερ ἐνδιαφέρει ἡμᾶς, περιέχεται μετὰ πολλῶν ἄλλων, ὅτι οἱ ἔμποροι ζώων δέον νὰ ἀναφέρουν ρητῶς εἰς τοὺς ἀγοραστὰς ἐὰν καὶ ποῖα ἐλαττώματα ἔχει τὸ ἐμπόρευμα, ἐὰν τοῦτο ἔχει ἀσθένειαν (*Morbus*) ἢ ἐλάττωμα (*Vitium*), ὅταν ταῦτα συνίστανται εἰς παραλλαγὴν ἐκ τῆς συνήθους καταστάσεως, δυσμενῶς ἐπηρεάζουσαν τὴν χρησιμότητα τοῦ πράγματος καὶ μὴ ἀμέσως γινομένην ἀντιληπτὴν, ἀδιάφορον ἐὰν τὰ ἐλαττώματα ἀναιροῦσι ἢ μόνον μειοῦσι τὴν χρησιμότητά των, ἀρκεῖ νὰ μὴ εἶναι ὅλως ἐπουσιώδη⁽²⁾. Ὡς τοιαῦτα, κάποιαι σημασίας, ἐλαττώματα τὸ *Edictum* ἀναφέρει π. χ. τὸ ὀπισθοδρομεῖν (*cessum dare, cessum ire*) τῶν ἵππων, τὴν πτόησιν (ξάφνιασμα), τὸν ἄνευ λόγου ἀφηνιασμὸν (*Jumenta, quae sine Causa turbantur, et Semet ipsa eripiunt*).

(1) R. Sohm: *Institutionen - Geschichte und System des Römischen Privatrechtes*, Leipzig 1911. E n n e c c e r u s - K i p p - W o l f f.: *Lehrbuch des Bürgerlichen Rechtes*, 1 Band Abt. I Σελ. 301 - 347. Marburg 1920. Heilfron: *Lehrbuch des Bürgerlichen Rechts*, Abt. II. *Recht der Schuldverhältnisse*, Berlin 1909.

(2) Ableitner: *Zür Viehgesetzgebung resp. Gewährschaftsleistung beim Handel und Wandel der landwirtschaftlichen Haus- und Nutztiere in Birnbaums «Georgika»*, Leipzig 1872. Bd 3. Σ. 28-141.

Ὁ πωλητῆς ἐν γένει εὐθύνεται δι' ἰδιαιτέρας ἰδιότητος τὰς ὁποίας ἀνέφερον ἢ ὑπεσχέθη κατὰ τὴν πώλησιν (ἔστω καὶ ἂν ἡ ἔλλειψις αὐτῶν δὲν θὰ ἐσήμαινε ἐλάττωμα) καὶ δὴ ἐὰν ὄχι διὰ τὸ σύνολον, τοῦλάχιστον κατὰ ἓνα ὄρισμένον βαθμὸν, διὰ τὴν ὑπαρξιν τοῦ ὁποίου ὅμως ἔχει εὐθύνην. Ἡ ἀπλῆ καὶ συνήθης ἐξύμνησις τοῦ ἐμπορεύματος ἐκ μέρους τοῦ πωλητοῦ χωρὶς καὶ νὰ ἐγγυᾶται οὗτος τὴν ὑπαρξιν ὄρισμένων ἰδιοτήτων, δὲν ἰσχύει ὡς ὑπόσχεσις. Ὁ πωλητῆς ἐνὸς *Jumentum* (ζῶον φορτίου, εἰδικώτερον ἵππος, ὄνος, ἡμίονος), ἐγγυᾶται καὶ διὰ τὰ *Ornamenta* (τὰ στολίδια) αἷτα ἔφερε τοῦτο κατὰ τὴν πώλησιν. Ὁ πωλητῆς ὑποχρεοῦται νὰ καταθέτῃ, κατ' αἴτησιν τοῦ ἀγοραστοῦ, ἐγγύησιν διὰ τὴν μὴ ὑπαρξιν ἐλαττωμάτων, διπλασιαζομένην ἐν περιπτώσει ἀποδείξεως τοῦ ἀντιθέτου.

Τὸ *Edictum* ἐφηρμοζετο κατ' ἀρχὰς μόνον διὰ τοὺς σκλάβους καὶ τὰ ζῶα ἔλξεως καὶ φορτίου, οἱ *Aediles* ὅμως προσέθεσαν εἰς τὸ δεύτερον κερφάλαιον τὸ πραγματευόμενον *de jumentis* προσθήκη, δι' ἧς ἡ ἰσχὺς του ἐπεκτείνεται καὶ *Caetere Pecore* (τὰς λοιπὰς κατηγορίας ζώων). Ἀργότερον ἡ ἰσχὺς τοῦ *Edictum* ἐπεξετάθη καὶ ἐπὶ παντὸς ἄλλου πράγματος. Ὁ ἀγοραστῆς γενικῶς ἐν περιπτώσει μὴ ἐκπληρώσεως τῶν ὄρων τοῦ *Edictum* ἐκ μέρους τοῦ πωλητοῦ ἔχει τὴν ἐκλογὴν τῆς ἀκυρώσεως τῆς ἀγοραπωλησίας ἢ τῆς μειώσεως τοῦ τιμήματος, ἀκόμη καὶ εἰς τὴν περίπτωσιν ἐλλείψεως συμφωνηθεισῶν ἰδιοτήτων.

Ἡ ἀγωγή ἀναστροφῆς τῆς ἀγοραπωλησίας ἢ ἐπιστροφῆς τοῦ πράγματος (*Actio Redhibitoria*) εἶναι ἰδία αὐτοτελὴς ἀγωγή (ἀντίθετος τῆς *Actio ex Emte*), ὅπως ἐπίσης ἡ τοιαύτη τῆς μειώσεως τοῦ τιμήματος (*Actio Quanti Minoris* ἢ *Actio Aestimatoria* ἢ *Judicium Aestimatorium*, ἢ *Minderrungsklage* δηλαδὴ τοῦ γερμανικοῦ δικαίου ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν *Wandelungsklage*, τὴν ἀγωγὴν ἀναστροφῆς). Διὰ τῆς πρώτης ἀγωγῆς ἣτις παρεγράφετο ἐντὸς *sex menses utiles* (ἐνῶ ἡ ἀγωγή τῆς μειώσεως παρεγράφετο εἰς ἓν *annus utilis*) ἐπιδιώκεται ἡ ἐπιστροφή (*Redhibere*) τοῦ πράγματος εἰς τὸν πωλητὴν καὶ δὴ, ὡς ἀναφέρεται εἰς τὸ *Edictum*, ἀφθαρτον ὅπως τὸ παρέλαβε, μὲ εὐθύνην τοῦ ἀγοραστοῦ ὄχι μόνον διὰ *cupla lata*, ἀλλὰ καὶ παντὸς εἶδους *cupla* καὶ φροντίδα ὡς *pater familias diligens*. Ὁ πωλητῆς ἀφ' ἐτέρου, κατὰ τὴν ἀναστροφὴν τῆς ἀγοραπωλησίας ὑποχρεοῦται νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὸν ἀγοραστὴν ὄχι μόνον τὸ τίμημα μετὰ τῶν τόκων καὶ πᾶσαν ἄλλην δαπάνην καὶ ἔξοδα, ἀλλὰ καὶ νὰ ἀποζημιώσῃ τὸν ἀγοραστὴν καὶ διὰ πᾶσαν ἄλλην ζημίαν ἣν ὑπέστη οὗτος ὡς ἐπακόλουθον τῆς ἀγοραπωλησίας¹.

Τὰ ἐλαττώματα διὰ τὰ ὁποῖα εὐθύνεται ὁ πωλητῆς εἶναι ὄχι μόνον

1) Ἀρχικῶς αἱ αἰδιλίκιοι ἀγωγαὶ εἶχον χαρακτῆρα ποινῆς (*actiones poenales*), ἡ δὲ ἀποσιώπησις τοῦ ἐλαττώματος ἐθεωρεῖτο πράξις κολάσιμος. Ἐν τῇ πράξει ὅμως φαίνεται ὅτι ἐπεκράτησεν ἐπεικεστέρα ἄποψις.

τὰ οὐσιώδη μὴ δηλωθέντα καὶ τὰ κεκρυμμένα τὰ μὴ γινόμενα ἀντιληπτά (τὰ ὅποια ὁ ἀγοραστής δὲν ἐγνώριζε ἢ δὲν ἠδύνατο νὰ γνωρίζῃ), ἀλλὰ καὶ ἐλαττώματα τὰ ὅποια οὐδόλως ἀναγνωρίζονται ἢ μόνον ἀπὸ ἐμπείρου (ἀγοραστής), δηλαδή ἐλαττώματα μὴ διαφεύγοντα τῆς προσοχῆς τοῦ ἐμπείρου προσώπου, ἅτινα ὅμως παραμένουν κεκρυμμένα διὰ τὸν ἀδαῆ ἀγοραστήν, ὅποτε ὁ τελευταῖος οὗτος δύναται νὰ ζητήσῃ τὴν ἀναστροφὴν. Ἡ ἀδαημοσύνη τοῦτέστιν δικαιολογεῖται εἰς τὸν ἀγοραστήν, ἀρκεῖ νὰ μὴ ὑφίσταται περιπτώσεις βαρείας ἀμελείας. Σκοπὸς συνεπῶς τοῦ Edictum ἦτο ἡ προστασία τῶν ἀδαῶν εἰς τὰ τῆς ἐμπορείας τῶν ζώων προσώπων καὶ ἡ ἀντιμετώπισις τοῦ κινδύνου τῆς ἐξαπατήσεως ἢ ἐκμεταλλεύσεως των. Δὲν παραδέχεται δὲ τοῦτο ἄγνοιαν ἐκ μέρους τοῦ πωλητοῦ, διότι οὗτος διὰ τὴν τιμὴν ἦν κατὰ τὴν πώλησιν τοῦ ζώου ἐζήτησε, ὑποχρεοῦται νὰ προμηθεύσῃ καὶ ἀνάλογον ἐμπόρευμα. Ὁ ζημιούμενος ἀγοραστής πρέπει νὰ προστατευθῇ, ἀδιάφορον ἐὰν πρόκειται περὶ ἀγνοίας ἢ δολίας προαιρέσεως τοῦ πωλητοῦ.

Μὴ δυνάμενοι νὰ ἐπεκταθῶμεν περισσότερον ἀναγράφοντες καὶ τὰς λοιπὰς διατάξεις τοῦ Edictum Aedilium, περιοριζόμεθα νὰ ἀναφέρωμεν συνοπτικῶς ὅτι ἡ ὑποχρέωσις τοῦ πωλητοῦ διὰ τὴν παροχὴν ἐγγυήσεως εἰς τὸν ἀγοραστήν τῶν ζώων ἐπεξετείνεται ἐπὶ ὅλων τῶν ἀποδεδειγμένων κατὰ τὴν συνομολόγησιν τῆς συμβάσεως ἀγοραπωλησίας ὑφισταμένων κεκρυμμένων (καὶ μὴ ἐπουσιωδῶν) ἐλαττωμάτων, ὁ δὲ ἀγοραστής ἠδύνατο νὰ ἐγείρῃ κατ' ἐκλογὴν, εἴτε ἀγωγὴν ἀναστροφῆς εἴτε τοιαύτην μειώσεως τῆς τιμῆς.

β) Τὸ Παλαιὸν Γερμανικὸν δίκαιον. Ἡ ἀναφορικῶς πρὸς τὴν εὐθύνην κατὰ τὴν ἐμπορίαν τῶν κατοικιδίων ζώων, τὸ μέχρι τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ γερμανικοῦ ἀστικοῦ κώδικος (1900) ἰσχῦσαν ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ δίκαιον, παρουσίαζε ἐξαιρετικὴν πολυμορφίαν. Τὸ δίκαιον τῶν διαφόρων Κρατιδίων διέφερε μεταξύ των, ἀκόμη καὶ εἰς τὰς βασικὰς ἀρχάς. Ἐνῶ εἰς ὠρισμένα Κρατίδια ἴσχυε τὸ ρωμαϊκὸν δίκαιον τῶν Aediles καὶ διὰ τὸ ζωεμπόριον (εἰς ὠρισμένας περιοχὰς ἐλαφρῶς τροποποιημένον) ὅπως εἰς Braunschweig, Oldenburg, Schleschwig — Holstein, Mecklenburg — Schwerin, Mecklenburg — Strelitz κλπ. εἰς ἄλλα μεγαλύτερα ὅπως ἡ Βάδη, Σαξωνία, Βαυαρία, Βυρτεμβέργη κλπ. ἐπεκράτουν, εἴτε παραλλήλως πρὸς τὸ ρωμαϊκὸν δίκαιον, εἴτε ἀποκλειστικῶς, αἱ ἀρχαὶ τοῦ παλαιοῦ γερμανικοῦ δικαίου τοῦ ρυθμίζοντος τὰ τῆς εὐθύνης ἐν τῷ ζωεμπορίῳ κατὰ τρόπον διαφέροντα τοῦ ρωμαϊκοῦ.

Κατ' αὐτὸ ὁ πωλητὴς εὐθύνεται μόνον δι' ὠρισμένα ἐλαττώματα καί, κατὰ κανόνα, μόνον ἐφ' ὅσον ταῦτα ἐξεδηλοῦντο ἐντὸς μιᾶς ὑπὸ τοῦ Νόμου ὀριζομένης προθεσμίας. Ὑπετίθετο, μέχρις ἀποδείξεως τοῦ ἀντιθέτου, ὅτι αἱ ἐλλείψεις ὑπῆρχον ἤδη πρὸ τοῦ κρίσιμου χρόνου (τῆς συνάψεως τῆς

ἀγοραπωλησίας ἢ τῆς μεταβιβάσεως τοῦ ζώου εἰς τὸν πωλητὴν) εἰς δὲ τὸν ἀγοραστὴν ἐδίδετο μόνον τὸ δικαίωμα τῆς ἀναστροφῆς, ὅπως δὲ ἐξαιρετικῶς καὶ δι' ὠρισμένας περιπτώσεις τοιοῦτον μειώσεως τῆς τιμῆς. Χωρὶς τοῦτέστιν νὰ διαμορφώσῃ αὐτοτελεῆ ἀντίθετον θεωρίαν, τὸ γερμανικὸν δίκαιον ἐτροποποίησε μόνον τὸ ρωμαϊκὸν διὰ τοῦ περιορισμοῦ τῆς Actio redhibitoria ἐπὶ ὠρισμένων βασικῶν ἐλαττωμάτων, ἀδιάφορον ἐὰν τὰ καθ' ἕκαστα δίκαια τῶν Κρατιδίων (Partikularrechte) ἐβάδισαν, ἐν πολλοῖς ἐξ ἱστορικῶν λόγων, ἰδίαν ἕκαστον ὁδὸν διὰ τῆς θεσπίσεως ἐιδικῶν τροποποιητικῶν νομοθετικῶν διατάξεων.

Σημειωτέον ὅτι ἡ ἔτι παλαιότερα νομοθεσία, κατὰ τὸν Μεσαίωνα, ἐν Γερμανίᾳ δὲν ἠνείχετο ἀκύρωσιν πραγματοποιηθείσης ἀγοραπωλησίας ἀκόμη καὶ δι' ἐλαττώματα ἐμφανισθέντα ἀργότερον. Μόνον 3 ἡμέρας μετὰ τὴν παράδοσιν τῶν ζώων, ὁ διαπιστώσας τὴν ὑπαρξίν ὠρισμένων ἐλαττωμάτων — ρητῶς ἀναφερομένων διὰ τὰς διαφόρους κατηγορίας ζώων — ἀγοραστῆς, ἠδύνατο νὰ ἐπιστρέψῃ τὸ ζῶον εἰς τὸν πωλητὴν. Καὶ τότε ὅμως ἀκόμη ὁ τελευταῖος οὗτος δὲν ὑποχρεοῦτο νὰ ἀποδεχθῇ τὴν ἀκύρωσιν τῆς συμβάσεως, ἐὰν ἠδύνατο ἐνόρκως νὰ ἀποδείξῃ ὅτι κατὰ τὴν σύναψιν τῆς ἀγοραπωλησίας οὐδὲν ἐγνώριζε περὶ τῆς ὑπάρξεως τῶν ἐλαττωμάτων¹. Ἡ ἀρχὴ αὕτη ἐτηρεῖτο ἀκόμη καὶ εἰς ἐποχὴν καθ' ἣν κάπως γενικώτερον εἶχεν ἐπεκταθῆ τὸ Ἰουστινιάνειον δίκαιον εἰς τὴν χώραν αὐτὴν καὶ τὸ ὅποιον ὅμως ἐιδικώτερον διὰ τὴν ἐπὶ ζώων ἀγοραπωλησίαν μόνον εἰς ὠρισμένας περιφερείας ἐπεκράτησεν ἀμυγῶς. Τὸ ζωεμπόριον τότε ἀντετάσσετο κατὰ τῆς ἐφαρμογῆς τῶν διατάξεων τοῦ Edictum διότι, ὡς ἐπρέσβευε, θὰ διεκινδύνευε ἢ ἀσφάλεια τῶν συναλλαγῶν καὶ θὰ ἐδίδετο ἀφορμὴ διεξαγωγῆς ἀσκόπων δικῶν. Ἡ γενικωτέρα τάσις ἦτο ἡ ἐνοποίησις τοῦ ἰσχύοντος δικαίου, μὲ βάσιν τὸ γερμανικὸν δίκαιον, τροποποιούμενον ὡς πρὸς ὠρισμένας διατάξεις κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὸ ρωμαϊκὸν τοιοῦτον.

γ) Μικτὸν δίκαιον. Ὑπῆρχε εἰς τὴν παλαιὰν Γερμανίαν ἡ περίπτωσις, καθ' ἣν ἀμφοτέραι αἱ βασικαὶ γραμμαὶ τοῦ τε ρωμαϊκοῦ καὶ τοῦ παλαιοῦ γερμανικοῦ δικαίου ἐφηρμόζοντο παραλλήλως, ὥστε ἀναλόγως τῆς κατηγορίας τῶν ζώων, ἴσχυε ἢ μία ἢ ἄλλη ἀρχή. Οὕτω διὰ μὲν τοὺς ἵππους καὶ τὰ βοειδῆ ἴσχυε ἡ ἀρχὴ τῆς εὐθύνης κατὰ τὸ γερμανικόν, ἐνῶ διὰ τὰς ἄλλας κατηγορίας ζώων ἡ εὐθύνη τοῦ πωλητοῦ ἐρρηθμίζετο κατὰ τὸ ρωμαϊκόν. Ἐπρέσβευετο δὲ ὅτι εἰς τὸ ἐμπόριον τῶν ζώων ἔπρεπε νὰ ἰσχύσῃ ἡ ἀρχὴ τοῦ ρωμαϊκοῦ δικαίου (εὐθύνη τοῦ πωλητοῦ δι' ὅλα γενικῶς τὰ κεκρυμμένα, οὐχὶ ἐπουσιώδη ἐλαττώματα) μὲ τὴν παρέκκλισιν ὅτι διὰ τὰς λεγομένας «ἀσθενείας νυκτὸς» (τὰς ἐκδηλουμένας ἐντὸς 24 ὥρῶν) καθὼς καὶ δι' ὠρισμένα ἐλαττώματα ὠρισμένων πάλιν κατηγοριῶν ζώων

1) Bluntschli: Deutsches Privatrecht 2 BD. Σελὶς 137.

ἐκδηλούμενα ἐντὸς καθορισμένης προθεσμίας νὰ θεμελιούται ἡ ὑπόνοια τῆς ὑπάρξεώς των κατὰ τὸ κρίσιμον σημεῖον.

Οὕτω τὸ παλαιὸν Πρωσσικὸν δίκαιον (Preussisches Landrecht) τοῦ 1794 ἐφήρμοζε δύο συστήματα, τὸ γενικὸν καὶ τὸ εἰδικὸν τοιοῦτον. Ἐὰν τὸ ζῶον ἠσθένει ἐντὸς 24 ὥρῶν ἀπὸ τῆς συνάψεως τῆς συμβάσεως ἴσχυε ἡ ὑπόνοια ὅτι ἦτο ἤδη αὐτὸ ἀσθενὲς καὶ ἠκυροῦτο ἡ ἀγοραπωλησία. Τοῦτο δὲ προκειμένου περὶ πάσης φύσεως ἀσθενειῶν, πέραν ἐκείνων αἵτινες ἔχουν τὸν χαρακτῆρα τοῦ βασικοῦ ἐλαττώματος δι' ὃ θεμελιούται ἡ εἰδική, ἐντὸς ὠρισμένων προθεσμιῶν περιοριζομένη, εὐθύνη. Ἀνάλογον εὐθύνην διὰ τὰς βραχείας ἐκδηλώσεως ἐλαττώματα (24 ὥρῶν) ἐγνώριζε καὶ ὁ παλαιὸς Ἀστικὸς Κώδιξ τῆς Σαξωνίας καθὼς καὶ ὁ Αὐστριακὸς Ἀστικὸς Κώδιξ (παρ. 922 - 927) τοῦ 1811.

Μικτὸν οὕτως εἰπεῖν σύστημα καθιέρωσε καὶ ἡ Γαλλία, ὅπου βασικῶς ἰσχύουν αἱ διατάξεις τοῦ ρωμαϊκοῦ δικαίου αἱ περιεχόμεναι εἰς τὰ ἀρθρα 1641 - 1649 τοῦ Code Civil, ὅστις δὲν θεσπίζει εἰδικὴν τινὰ εὐθύνην ἐξ ἐλαττωμάτων τῶν ζώων. Διὰ τοῦ Νόμου ὅμως τῆς 20-5-1838 (Loi de vices redhibitoires des animaux domestiques) ἐγένετο προσέγγισις πρὸς τὰς ἀρχὰς τοῦ παλαιοῦ γερμανικοῦ δικαίου καὶ περιορίσθη ἡ εὐθύνη τοῦ πωλητοῦ ἵππων, ὄνων, ἡμιόνων καὶ βοῶν εἰς ὠρισμένα ὑπὸ τοῦ Νόμου καθοριζόμενα ἐλαττώματα, ἐνῶ εἰς τὸν ἀγοραστὴν ἐδίεδετο τὸ δικαίωμα τῆς ἀναστροφικῆς ἀγωγῆς καὶ ταύτης περιορισμένης ἐντὸς διατεταγμένων χρονικῶν ὁρίων.

Ὅμοιαν παρέκκλισιν ἐκ τοῦ Code Civil πρὸς τὴν κατεύθυνσιν τῶν ἀρχῶν τοῦ παλαιοῦ γερμανικοῦ δικαίου ἐνεφάνισαν ὁ βελγικὸς νόμος τῆς 28 - 11 - 1850 καὶ τῆς 13 - 2 - 1862 καὶ τοῦ Λοξεμβούργου τῆς 18 - 4 - 1851, ἐπίσης ἡ Ἰταλία καὶ ἡ Ἑλβετία, ἣτις συνετάχθη πρὸς τὴν ἀρχὴν τοῦ παλαιοῦ γερμανικοῦ δικαίου, (Schweizerisches Konkordat τῆς 22 - 4 - 1853). Αὕτη διὰ τοῦ Νόμου περὶ ἐνοχικοῦ δικαίου τοῦ 1881 ἐνεπιστεύθη τὴν ρύθμισιν τοῦ θέματος εἰς τὰ Καντόνια, βάσει τοῦ Νόμου τοῦ 1853 καὶ μέχρι τῆς ἐκδόσεως Ὁμοσπονδιακοῦ Νόμου.

δ) Σημερινὸν δίκαιον. Γαλλία. Ἐνῶ, ὡς ἐλέχθη, διὰ τοῦ Νόμου τοῦ 1838 εἶχεν ἐπιτευχθῆ ἡ ἀπαγκίστρωσις ἐκ τῶν διατάξεων τοῦ ρωμαϊκοῦ δικαίου τοῦ Code Civil, ὁ νεώτερος Νόμος τῆς 2)6 Αὐγούστου 1884 εἰσάγει νέαν ρύθμισιν τοῦ θέματος. Ὁ τελευταῖος οὗτος ἰσχύει διὰ τὰ ἵπποιδι, τὰ πρόβατα καὶ τοὺς χοίρους, ἐνῶ διὰ τὰ βοειδι ἰσχύουν αἱ διατάξεις τοῦ Code Napoléon. Διὰ τὴν πρώτην κατηγορίαν ζώων τὰ βασικὰ ἐλαττώματα ὁρίζονται κατὰ παρέκκλισιν τῶν διατάξεων τοῦ 1838. Πάντως αἱ διατάξεις αὗται ἰσχύουν μόνον διὰ ζῶα ὑπερβαίνοντα τὴν ἄξιαν τῶν 100 φράγκων, ἐπιτρέπουν δὲ τὴν ἀγωγήν ἀναστροφῆς καὶ τῆς μειώσεως τῆς τιμῆς. Τὴν μείωσιν τῆς τιμῆς δύναται ν' ἀποφύγη ὁ πωλητὴς λαμβάνων τὸ

ἐπιστρεφόμενον ζῶον καὶ καταβάλλον τὴν ἀξίαν πωλήσεως μετὰ τῶν ἐξόδων. Ἀναστροφὴν δύναται νὰ ζητήσῃ ὁ ἀγοραστής, ἐφ' ὅσον ἐγείρει ἐντὸς ὁρισμένης προθεσμίας ἀγωγὴν, συγχρόνως δὲ αἰτήσῃ ἀπὸ τὸν Εἰρηνοδίκην τὸν διορισμὸν ἐμπειρογνώμονος πρὸς ἐξέτασιν τοῦ ζώου καὶ σύνταξιν τοῦ σχετικοῦ πορίσματος. Ἡ προθεσμία αὕτη εἶναι συγχρόνως καὶ ἡ προθεσμία τῆς εὐθύνης τοῦ πωλητοῦ δι' ἐνυπάρχον ἐλάττωμα. Ἐν περιπτώσει θανάτου τοῦ ζώου ὁ πωλητὴς εὐθύνεται μόνον, ἐὰν ὁ ἀγοραστὴς εἰς τακτικὴν δίκην ἀποδείξῃ ὅτι ὁ θάνατος τοῦ ζώου εἶναι ἐπακόλουθον βασικῶν ἐλαττώματος.

Γερμανία. Ἡ διαρκῶς αὐξάνουσα κίνησις εἰς τὸ ζωεμπόριον ἀπήτει τὴν ἐνοποίησιν τῶν νομικῶν διατάξεων, αἵτινες, ὡς ἐλέχθη, διέφερον οὐσιαστικῶς εἰς τὰ διάφορα Κρατίδια. Πρὸς τὴν κατεύθυνσιν ταύτην ἔτεινε καὶ τὸ αἴτημα τῶν διαφόρων γεωργικῶν καὶ κτηνοτροφικῶν Συλλόγων καὶ Ὁργανώσεων. Μάλιστα τὸ αἴτημα τῶν ἐνδιαφερομένων περὶ ἐνοποιήσεως τῆς νομοθεσίας ἔφθασε τὸ 1872 μέχρι τοῦ Κοινοβουλίου, διαβιβασθὲν πρὸς τὴν τότε Κυβέρνησιν ἵνα μελετήσῃ τοῦτο. Ἐνῶ ὅμως τὸ αἴτημα περὶ ἐνοποιήσεως τῆς νομοθεσίας ἦτο καθολικόν, δὲν ὑφίστατο πλήρης ὁμοφωνία ὅσον ἀφορᾷ τὸ προκριθησόμενον σύστημα. Ἀκόμη καὶ ἐντὸς τῶν κόλπων τῶν διαφόρων ἐπαγγελματικῶν τάξεων ὑπῆρχε διαφωνία ἐπὶ τούτου, ὡς δύναται τις νὰ βεβαιωθῇ ἐκ τῆς μελέτης τοῦ σχετικοῦ τόμου τῆς ἐπισήμου αἰτιολογικῆς ἐκθέσεως τοῦ Γερμανικοῦ Ἀστικοῦ Κώδικος¹.

Ἐπειδὴ ἡ ἀντιπαράταξις τῶν διαφόρων ἐπιχειρημάτων καὶ γνομῶν βοηθεῖ εἰς τὸ καταστάλαγμα τῆς ὀρθοτέρας καὶ δι' ἡμᾶς λύσεως, δὲν διστάζομεν νὰ ἐπεκταθῶμεν εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο, φρονοῦντες ὅτι ἡ ἀναγραφὴ τῶν ἀντικρουομένων ἀπόψεων ἀποτελεῖ χρήσιμον ὑλικὸν κατὰ τὴν τυχὸν ἐφαρμογὴν καὶ παρ' ἡμῖν ἀναλόγων διατάξεων κατοχυρουσῶν τὰς ἐπὶ τῶν ζώων ἀγοραπωλησίας. Ἐκ μέρους τῶν κτηνιατρικῶν κύκλων ἐξεφράζοντο ἐνδοιασμοὶ ὡς πρὸς τὴν ἐπέκτασιν τῶν ἐπὶ τοῦ παλαιοῦ γερμανικοῦ δικαίου στηριζομένων διατάξεων, χωρὶς νὰ ὑπάρχῃ ὅμως καὶ ὁμοφωνία ἐπὶ τούτου, ὅπως ἐπίσης καὶ ἐκ μέρους διαφόρων γεωργικῶν κύκλων. Οἱ κτηνίατροι ἐπρέσβευον ὅτι δὲν εἶναι δυνατὸς ὁ ἐξαντλητικὸς προσδιορισμὸς ἀπάντων τῶν κεκρυμμένων βασικῶν ἐλαττωμάτων, διὰ τὴν ὑπαρξιν τῶν ὁποίων ἐπιβάλλεται ἡ εὐθύνη τοῦ πωλητοῦ, καθὼς καὶ τῶν προθεσμῶν τῆς εὐθύνης κατὰ τρόπον ἱκανοποιοῦντα ἀμφοτέρους τοὺς συμβαλλομένους. Ἡ ἐπιστήμη μόνον ἐπὶ τοῦ μεγάλου ἀριθμοῦ τῶν περιπτώσεων καὶ βάσει τοῦ νόμου τῶν πιθανοτήτων δύναται νὰ στηριχθῇ. Εἰς τοὺς συνδυασμοὺς αὐτοὺς ἀντιπαρετάσσετο ἡ ἀνάγκη τῆς ἱκανοποιήσεως τῶν πρακτικῶν

1) Motive zu dem Entwurfe eines Bürgerlichen Gesetzbuches für das Deutsche Reich (Amtliche Ausgabe 1896, Band II, Recht der Schuldverhältnisse, σελίς 243 - 265).

ἀναγκῶν διὰ τῆς ἀπλοποιήσεως καὶ ἐξασφαλίσεως τοῦ δικαίου, ἤτοι ἐπιχειρήματα δικαιολογοῦντα ἀρκούντως τὸν περιορισμὸν τῆς εὐθύνης εἰς ἰδιαιτέρως σημαντικὰ ἐλαττώματα. Ἄλλωστε ἡ νομικὴ ὑπόθεσις ἐν περιπτώσει ἐκδηλώσεως τῆς βασικῆς ἀσθενείας ἐντὸς τῆς ὠρισμένης προθεσμίας εἶναι πρὸς ὄφελος τοῦ ἀγοραστοῦ, ἐνῶ ὁ ἀποκλεισμὸς τῆς εὐθύνης τοῦ πωλητοῦ δι' ἀργότερον ἐκδηλούμενα ἐλαττώματα εἶναι πάλιν ὑπὲρ αὐτοῦ.

Τὸ Διεθνὲς Κτηνιατρικὸν Συνέδριον ἐν Βέρνην τοῦ 1865 ἐτάχθη ὑπὲρ ἐνὸς μικτοῦ συστήματος, τῆς διατηρήσεως τοὔτέστιν τῆς γενικῆς εὐθύνης (τοῦ ρωμαϊκοῦ δικαίου), τῆς μειώσεως τῆς προθεσμίας παραγραφῆς διὰ 3 μῆνας τὸ ἀργότερον καὶ τοῦ καθορισμοῦ εἰδικῆς προθεσμίας εὐθύνης δι' ὠρισμένα, ρητῶς κατονομαζόμενα, ἐλαττώματα, παραλλήλως πρὸς τὴν γενικὴν εὐθύνην. Ἐπὲρ τῆς ἀρχῆς τοῦ ρωμαϊκοῦ δικαίου ἐτάχθη, κατὰ πλειοψηφίαν, καὶ τὸ Γερμανικὸν Κτηνιατρικὸν Συμβούλιον τοῦ Ἀπριλίου 1875, ἔτι δὲ κατηγορηματικώτερον ἡ Königl. Preussische Technische Deputation für das Veterinärwesen τοῦ Μαΐου τοῦ 1876, ἣτις συνέστησε τὴν ἐφαρμογὴν τῶν διατάξεων τοῦ ρωμαϊκοῦ δικαίου, ἐπὶ ὅλων τοὔτέστιν τῶν κεκρυμμένων ἐλαττωμάτων (μὴ ἐπουσιωδῶν βεβαίως) καὶ τὴν μὴ θεμελιώσιν ἐπὶ νομικῶν ὑποθέσεων καὶ νομικῶν προθεσμιῶν, διότι μόνον διὰ τῆς τηρήσεως τῆς ἀρχῆς τῆς γενικῆς εὐθύνης κατοχυροῦνται ἐξ ἴσου τὰ δικαιώματα καὶ τοῦ πωλητοῦ καὶ τοῦ ἀγοραστοῦ. Διὰ τοῦ περιορισμοῦ τῆς προθεσμίας ἐγένετο τῆς ἀγωγῆς, τῆς ὑποχρεώσεως τοῦ ἀγοραστοῦ πρὸς ἀναγγελίαν τοῦ ἐλαττώματος, τοῦ ἀποκλεισμοῦ τῆς ἀγωγῆς πρὸς μείωσιν τῆς τιμῆς καὶ ἄλλων ὁμοίων διατάξεων σκοπιμότητος ὅπως ἡ δημοσία δημοπρατήσις τοῦ διεκδικουμένου ζώου πρὸς μείωσιν τῶν ἐξόδων συντηρήσεώς του κλπ. ἐπιτυγχάνεται ἡ νομικὴ ἀσφάλεια τῶν συμβαλλομένων καὶ ἡ ὁμαλὴ κυκλοφορία τῶν ζώων.

Ἐξ ἀντιθέτου τὸ Πρωσικὸν Landesökonomiekollegium (ἡ Κεντρικὴ Ὁργάνωσις τῶν Πρωσικῶν Γεωργικῶν Συλλόγων ἀντιπροσωπευμένων ἐν αὐτῇ μέσῳ τῶν Γεωργικῶν Ἐπιμελητηρίων) εἶχεν ὑποβάλει τὸ 1870 ἐμπεριστατωμένον ὑπόμνημα ἐπὶ τοῦ ἐν Πρωσσίᾳ ἐφαρμοζομένου συστήματος καὶ ἐτάχθη ὑπὲρ τοῦ παλαιοῦ γερμανικοῦ δικαίου.

Χαρακτηριστικὸν ὅμως εἶναι ὅτι αἱ Κυβερνήσεις τῶν μεγαλυτέρων Κρατιδίων ἐτάχθησαν ὑπὲρ τοῦ παλαιοῦ γερμανικοῦ δικαίου, αἱ δὲ ἄλλαι, μικροτέρων τοιούτων ὑπὲρ τοῦ ρωμαϊκοῦ, ἐνῶ ἡ Κυβέρνησις τῆς Σαξωνίας ὑπὲρ τοῦ μικτοῦ συστήματος, καὶ ἡ Κυβέρνησις τῆς Braunschweig κατ' ἀρχὴν ὑπὲρ τοῦ ρωμαϊκοῦ κατόπιον λήψεως ὅμως ὠρισμένων τροποποιητικῶν μέτρων. Δέον πάντως νὰ σημειωθῇ ὅτι ἐκεῖ ὅπου ἴσχυε τὸ παλαιὸν γερμανικὸν δίκαιον, ὅλαι αἱ Κυβερνήσεις ἐτάχθησαν ἀνενδοιάστως ὑπὲρ αὐτοῦ, ἀναφερόμεναι εἰς πλούσιον ἐκ τῆς πράξεως ὕλικὸν καὶ τὴν εὐνοϊκὴν

πεῖραν ἐκ τῆς ἐφαρμογῆς του καὶ τῆς ἐπὶ τῆς ἀσφαλείας τῶν συναλλαγῶν ἐπιδράσεώς του. Ὁρισμένοι πάλιν Κυβερνήσεις εἶχον ἐπίσης καλὴν πεῖραν ἐκ τῆς ἐφαρμογῆς τῶν διατάξεων τοῦ ρωμαϊκοῦ δικαίου, ἄλλαι ὁμως ἐβεβαίουν τὸ ἀντίθετον, δι' ὃ καὶ συνέστησαν τὴν ἐγκατάλειψίν των, διότι ὁ ἀγοραστὴς, μολοντί ὑφίσταται διὰ τὸν πωλητὴν ἢ γενικὴ εὐθύνη δι' ὅλα τὰ κεκρυμμένα ἑλαττώματα, στερεῖται τῆς ἀναγκασίας προστασίας λόγῳ τῆς δυσκολίας τῆς προσκομίσεως τοῦ ἀποδεικτικοῦ στοιχείου καὶ τῆς ἀσταθείας αὐτοῦ.

Πρὸ τοιούτου κυκεῶνος ἀπόψεων καὶ πολυμορφίας τοῦ εἰς τὰ διάφορα Κρατίδια ἰσχύοντος δικαίου εὐρέθη ἡ Συντακτικὴ τοῦ γερμανικοῦ ἀστικοῦ κώδικος Ἐπιτροπή, ὅταν ἐκλήθη νὰ χαράξῃ τὴν ἀκολουθητέαν γραμμὴν. Μετὰ ἐξαντλητικὴν μελέτην τοῦ θέματος, δεῖγμα τῆς ὁποίας εἶναι ἡ λίαν ἐμπεριστατωμένη αἰτιολογικὴ ἔκθεσις τοῦ σχεδίου τοῦ Ἀστικοῦ Κώδικος (τὰ «περίφημα» κατὰ τὸν Α. Μπαλῆν «*Motiv*»), συνετάγησαν αἱ σχετικαὶ διατάξεις, ὡς αὐταὶ ἱστορικῶς καὶ βάσει τῶν νομοθεσιῶν τῶ Κρατιδίων καὶ τῶν λοιπῶν ἐθνίμων καὶ συνηθειῶν διεμορφώθησαν.

Γερμανικὸς Ἀστικὸς Κώδιξ. Ἡ κεντρικὴ γραμμὴ τῶν διατάξεων τούτου, τῶν ἀναφερομένων εἰδικῶς εἰς τὰς ἀγοραπωλησίας ἐπὶ ζώων (ἄρθρα 481 - 492), εἶναι ὁ περιορισμὸς τῆς εὐθύνης, δηλαδὴ α) δὲν ἀναλαμβάνεται εὐθύνη διὰ κάθε ἑλάττωμα, ἀλλὰ μόνον δι' ὄρισμένα βασικὰ τοιαῦτα (*Hauptmängel*) περιλαμβανόμενα εἰς εἰδικὸν πίνακα, β) ἀναλαμβάνεται μόνον εὐθύνη ὅταν τὸ βασικὸν αὐτὸ ἑλάττωμα ἐκδηλωθῇ ἐντὸς ὄρισμένης προθεσμίας (*Gewährfrist*), κατὰ τὸ πλεῖστον 14 ἡμέραι, εἰς τὴν ὁποίαν προστίθεται ἡ ὑποχρέωσις τῆς ἀναγγελίας ἐντὸς βραχυτάτης προθεσμίας ἐκ μέρους τοῦ ἀγοραστοῦ, γ) ὑφίσταται μόνον περίπτωσις ἀναστροφῆς (καὶ εἰς τὴν περίπτωσιν ἀγορᾶς κατὰ γένος παρὰδοσις εἰς ἀντικατάστασιν) οὐχὶ δὲ μείωσις τῆς τιμῆς, δ) ἡ προθεσμία παραγραφῆς εἶναι βραχεῖα (6 ἑβδομάδες). Ἐπίσης δὲ αἱ λεπτομέρειαι θὰ ἐμάκρυνον ἀδικαιολογήτως τὸ κείμενον τοῦ κώδικος καὶ ἵνα δίδεται ἡ εὐχέρεια εὐκολωτέρας συμπληρώσεως ἢ τροποποιήσεως, ἀναλόγως πρὸς τὰ ἐκάστοτε πορίσματα τῆς κτηνιατρικῆς ἐπιστήμης, ἢ ἀναγραφὴ τῶν βασικῶν ἑλαττωμάτων ὡς καὶ ὁ καθορισμὸς τῆς διαρκείας τῆς εὐθύνης ἀφέθησαν εἰς Διάταγμα, ὅπερ πράγματι καὶ ἐξεδόθη (Αὐτοκρατορικὸν Διάταγμα τῆς 27 - 3 - 1899).

Αἱ κυριώτεραι διατάξεις τοῦ γερμανικοῦ κώδικος εἶναι αἱ κάτωθι :

1) Ὁ πωλητὴς εὐθύνεται μόνον δι' ὄρισμένα βασικὰ ἑλαττώματα καὶ μόνον ἐφ' ὅσον ταῦτα ἐκδηλοῦνται ἐντὸς ὄρισμένης προθεσμίας (ἄρθρον 482). Ταῦτα ὄρισθησαν διὰ τοῦ ὡς ἄνω Αὐτοκρατορικοῦ Διατάγματος (βλέπε Πίνακα) αἱ δὲ προθεσμιαὶ εἶναι διὰ τὰ περισσότερα 14 ἡμέραι, διὰ μίαν ἀσθένειαν (μολυσματικὴ πνευμονία) 28 ἡμέραι, δι' ἑτέραν (ἐρυσθρὰ τῶν χοίρων) 3 ἡμέραι καὶ διὰ τὴν παστεριδίασιν τῶν χοίρων 10

ἡμέραι. Ἡ προθεσμία εὐθύνης διὰ τὰ πρὸς σφαγὴν προοριζόμενα ζῶα εἶναι γενικῶς 14 ἡμέραι¹.

Ἡ προθεσμία τῆς εὐθύνης δύναται νὰ σμικρυνθῇ ἢ παραταθῇ κατόπιν συμφωνίας, ὁπότε ἡ συμπεφωνημένη προθεσμία ὑποκαθιστᾷ τὴν νομικὴν τοιαύτην (ἄρθρον 486). Ἐπίσης δύναται νὰ συμφωνηθῇ ὅτι ὁ πωλητὴς εὐθύνεται καὶ δι' ἄλλα ἐλαττώματα τοῦ ζώου, ἀκόμη καὶ διὰ πᾶν τοιοῦτον, ὅπως ἀντιθέτως ὁ πωλητὴς δύναται νὰ ἀποδεσμευθῇ τῆς εὐθύνης δι' ὅλονδὴποτε ἐλάττωμα, πλὴν ὅμως ὅπωςδὴποτε εὐθύνεται διὰ δολίαν ἀπόκρυψίν των.

2) Ἡ προθεσμία τῆς εὐθύνης ἄρχεται μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τῆς ἡμέρας τῆς μεταβιβάσεως τοῦ κινδύνου εἰς τὸν ἀγοραστήν, δηλαδὴ κατὰ κανόνα τῆς παραδόσεως τοῦ ζώου εἰς τὸν ἀγοραστήν. Ἐὰν ἔν ἐκ τῶν βασικῶν ἐλαττωμάτων ἐκδηλωθῇ κατὰ τὸν χρόνον τῆς εὐθύνης, τότε ὑποτίθεται ὅτι τοῦτο ὑπῆρχεν ἤδη κατὰ τὸν χρόνον τῆς μεταβιβάσεως τοῦ κινδύνου εἰς τὸν ἀγοραστήν. Δύναται ὅμως νὰ γίνῃ ἀντιπρόδειξις ὅτι τὸ ἐλάττωμα ἐδημιουργήθη μετὰ τὸν χρόνον αὐτόν. Ἐὰν ἐμφανισθῇ μετὰ τὴν ἐκποῆν τῆς προθεσμίας εὐθύνης τότε δὲν εὐσταθεῖ ἢ ἀπόδειξις ὅτι τὸ ἐλάττωμα ὑπῆρχε κατὰ τὸν κρίσιμον χρόνον, ἦτοι ἤδη παρὰ τῷ πωλητῇ (ἄρθρ. 483 - 484).

Ὁ ἀγοραστὴς χάνει τὰ ἐκ τοῦ ἐλαττώματος δημιουργούμενα δι' αὐτὸν δικαιώματα ἔαν τὸ ἀργότερον δύο ἡμέρας μετὰ τὴν ἐκποῆν τῆς προθεσμίας, ἢ ἔαν τὸ ζῶον ἐφανεύθῃ ἢ ἀπέθανε πρὸ τῆς ἐκποῆς τῆς προθεσμίας δύο ἡμέρας μετὰ τὸν θάνατόν του: α) δὲν ἀναγγεῖλῃ εἰς τὸν πωλητὴν τὸ ἐλάττωμα ἢ β) δὲν ἀποστείλῃ εἰς αὐτὸν τὴν ἀναγγελίαν ἢ γ) δὲν ἐγείρῃ ἀγωγὴν λόγῳ τοῦ ἐλαττώματος ἢ δ) δὲν ἀναγγεῖλῃ τὴν διένεξιν (72 κ.ο.κ. τῆς Πολιτικῆς Δικονομίας) ἢ ε) δὲν αἰτήσῃ δικαστικὴν ἀπόδειξιν πρὸς ἐξασφάλισιν τοῦ ἀποδεικτικοῦ μέσου (484 κ.ο.κ. τῆς Πολιτικῆς Δικονομίας). Ἐὰν ὁ πωλητὴς δολίως ἀπέκρυψε τὸ ἐλάττωμα δὲν εἶναι ἀναγκαῖα ἡ τήρησις τῆς προθεσμίας (ἄρθρον 485).

4) Ὁ ἀγοραστὴς, συμφώνως τῷ νόμῳ, δύναται νὰ ζητήσῃ μόνον ἀναστροφὴν καὶ οὐχὶ μείωσιν τῆς τιμῆς. Οἱ συμβαλλόμενοι δύνανται ὅμως νὰ συμφωνήσουν ὅτι ὁ ἀγοραστὴς θὰ ἔχῃ καὶ τὴν ἀπαίτησιν τῆς μειώσεως. Ὡς πρὸς τὴν ἀναστροφὴν ἐφαρμόζονται αἱ διατάξεις αἰ σχετικαὶ πρὸς τὸ διὰ συμφωνίας κατοχυρούμενον δικαίωμα ὑπαναχωρήσεως (ἀκυρώσεις τῆς συμβάσεως). Ἡ ἀναστροφή δύναται ὅμως νὰ αἰτηθῇ καὶ εἰς τὰς περιπτώσεις ἐκείνας ὅπου ἀποκλείεται τὸ δικαίωμα τῆς ὑπαναχωρήσεως (ἀκυρώσεις τῆς συμβάσεως). Εἰδικώτερον δύναται νὰ αἰτηθῇ αὕτη ἀκόμη ὅταν ἔχῃ σφαγῇ τὸ ζῶον, ἐπίσης ὅταν ὁ ἀγοραστὴς λόγῳ διαθέσεως ἐπὶ τοῦ ζώου δὲν εἶναι εἰς θέσιν νὰ τὸ ἐπιστρέψῃ (π.χ. τὸ ἐπώλησε). Ἀντὶ βεβαίως τῆς ἐπιστροφῆς του τότε ὁ ἀγοραστὴς ὑποχρεοῦται νὰ ἐπιστρέψῃ τὴν ἀξίαν τοῦ ζώου ἢ νὰ ἐπιστρέψῃ τὸ εἰς χεῖρας του εὐρισκόμενον κρέας τοῦ σφαγέντος ζώου καὶ νὰ εἰσπράξῃ τὸ τίμημα. Ἐὰν πρὸ τῆςπραγματοποιήσεως τῆς ἀναστροφῆς ἐπῆλθεν οὐσιώδης χειροτέρευσις τοῦ ζώου, ἐκ γεγονότος βαρύνοντος τὸν ἀγοραστήν, τότε ἐπιστρέφεται τὸ ζῶον καὶ ὁ

1) Βλ. καὶ Schuhmacher : Landwirtschaftsrecht, Berlin 1901.

ἀγοραστῆς παρέχει ἀποζημίωσιν διὰ τὴν χειροτέρευσιν αὐτὴν. Προῖον καρπώσεως ὑποχρεοῦται ὁ ἀγοραστῆς νὰ καταβάλλῃ, ἕφ' ὅσον εἶχε τοιοῦτην (ἄρθρον 487).

5) Εἰς τὴν περίπτωσιν τῆς ἀναστροφῆς ὁ πωλητῆς ὑποχρεοῦται εἰς καταβολὴν τῶν ἐξόδων διατροφῆς, συντηρήσεως, ιατρικῆς ἐξετάσεως καὶ περιθάλψεως καθὼς καὶ τὰς ἀναγκαίας γενομένας δαπάνας θανατώσεως καὶ ἀποκομιδῆς τοῦ ζώου.

6) Ἐὰν ἐκκρεμεῖ δικαστικὸς ἀγὼν ἀναστροφῆς τότε κατ' αἴτησιν ἀφοτέρον τῶν συμβαλλομένων χορηγεῖται δι' ἀδείας τοῦ δικαστηρίου τὸ δικαίωμα τοῦ δημοσίου ἐκπλειστηριασμοῦ τοῦ ζώου καὶ ἡ παρακαταθήκη τοῦ τιμήματος, εὐθύς ὡς δὲν εἶναι πλέον ἀπαραίτητος ἢ αὐτοψία τοῦ ζώου.

7) Ἡ ἀπαιτήσις ἐκ τῆς ἀναστροφῆς ὡς καὶ ἡ τοιαύτη λόγφ ἀποζημιώσεως διὰ βασικὸν ἐλάττωμα, τὴν μὴ ὑπαρξιν τοῦ ὁποίου ἐβεβαίωσεν ὁ πωλητῆς, παραγράφεται ἐντὸς 6 ἐβδομάδων ἀπὸ τῆς ἐκπνοῆς τῆς προθεσμίας εὐθύνης. Ὁ ἀγοραστῆς δύναται καὶ μετὰ τὴν παραγραφὴν τῆς ἀπαιτήσεώς του πρὸς ἀναστροφὴν νὰ ἀρνηθῆ τὴν καταβολὴν τοῦ τιμήματος τοῦ ζώου ἢ νὰ συμφηφίση εἰς τὴν ἀπαιτήσιν τοῦ πωλητοῦ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ ἀπαιτήσιν λόγφ ἀποζημιώσεως (ἄρθρ. 490).

8) Ἐν περιπτώσει ἀγορᾶς ζώου κατὰ γένος (δηλαδὴ ὄχι μία ὥρισμένη ἀγελάς, ἀλλὰ γενικῶς μία ἀγελάς), τότε ὁ ἀγοραστῆς δύναται, ἀντὶ τῆς ἀναστροφῆς, νὰ ζητήσῃ ὅπως παραδοθῆ εἰς αὐτὸν ἕν ἐλεύθερον ἐλαττώματος ζῶον, ἀντὶ τοῦ ἐλαττωματικοῦ τοιοῦτου, ὁπότε ἐφαρμόζονται ἀναλόγως αἱ ὑπ' ἀριθ. 5 - 7 διατάξεις.

9) Ἐν περιπτώσει ἀταλήψεως παρὰ τοῦ πωλητοῦ τῆς εὐθύνης δι' ἐλάττωμα μὴ περιλαμβανόμενον εἰς τὰ βασικά τοιαῦτα ἢ τῆς ἐγγυήσεως ἰδιότητος τίνος τοῦ ζώου, τότε ἰσχύουν αἱ ὑπ' ἀριθμ. 4 - 8 διατάξεις. Ἐὰν εἰς τοιαύτην περίπτωσιν ἀναλαμβάνεται ὑποχρέωσις εὐθύνης, τότε ἐφαρμόζονται ἀναλόγως τὰ 2 - 3. Μὴ συμφωνουμένης προθεσμίας τότε ἡ προθεσμία παραγραφῆς τῶν ἕξ ἐβδομάδων ἄρχεται ἀπὸ τῆς παραδόσεως τοῦ ζώου, ἀντὶ ἀπὸ τῆς ἐκπνοῆς τῆς προθεσμίας τῆς εὐθύνης (βλέπε ἀριθ. 7) (ἄρθρ. 492).

Ἐτεροι χῶροι. Τὰς βασικὰς ἀρχὰς τοῦ γερμανικοῦ ἀστικοῦ κώδικος ἔχουσιν ἀποδεχθῆ καὶ αἱ νομοθεσίαι τῆς Γαλλίας (ἐν μέρει), τοῦ Βελγίου, τῆς Ἑλβετίας, τῆς Αὐστρίας καὶ πιθανὸν καὶ ἐτέρων χωρῶν. Ἐπειδὴ ὅσον ἀφορᾷ τὸ εἶδος τῶν ἀσθενειῶν καὶ τῶν βασικῶν ἐλαττωμάτων, ὡς καὶ τὴν διάρκειαν τῶν προθεσμιῶν εὐθύνης, ὑπάρχουν διαφοροὶ γινῶμαι καὶ τῶν πρακτικῶν καὶ τῶν θεωρητικῶν (δι' ὃ καὶ εἰς τὴν Γερμανίαν ἐθεωρήθη ἀναγκαῖος ὁ καθορισμὸς αὐτῶν κατὰ τρόπον αὐθεντικὸν καὶ ἐπίσημον, πλὴν ὅμως, ὡς ἐλέχθη, οὐχὶ διὰ νόμου, ἀλλὰ διὰ διατάγματος, ἵνα ὑπάρχη ἡ εὐχέρεια τροποποιήσεώς των) ἐξηγεῖται ἡ διαφορὰ ὡς πρὸς τὰ δύο αὐτὰ σημεῖα ἡτις ὑπάρχει μεταξὺ τῶν χωρῶν ἐκείνων αἵτινες καθιέρωσαν τὸν θεσμόν τῆς εὐθύνης διὰ ὥρισμένα μόνον βασικὰ ἐλαττώματα καὶ τῆς διαρκείας ταύτης. Τοῦτο ἐμφαίνεται ἐκ τοῦ ἐπομένου Πίνακος περιλαμβανόντος τὰ ἰσχύοντα διὰ τὰς χώρας αὐτάς, κατὰ τὸν πρὸ τοῦ πρώτου παγκοσμίου πολέμου χρόνον, πλὴν ὅμως ἔχομεν κάθε λόγον νὰ πιστεύομεν ὅτι οὐδεμία μεταβολὴ ἐπῆλθεν ἕκτοτε εἰς τὰ ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου κρατοῦντα.

Π Ι Ν Α Ξ

Ἐσθνευίων καὶ προθεσμιῶν καθ' ἃς εὐθύνεται ὁ πωλητὴς τοῦ ζώου εἰς ὠρισμένας χώρας ¹

	Γερμανία		Ἀυστρία	Γαλλία	Βέλγιον	Ἑλβετία
	Ζῶα ἐκ- μεταλλεύ- σεως καὶ ἀναπαρα- γωγῆς	Ζῶα πρὸς σφαγὴν				
<i>Δι' ἵππους</i>						
Μᾶλις	14	14	15	—	9	20
Δερματικὴ μᾶλις	14	14	30	—	9	20
Ἐκφυσιάζουσα	14	—	30	9	9	20
Πνευμονικὸν ἐμφύσημα	14	—	15	9	—	20
Συρίζουσα ἀναπνοή	14	—	—	9	—	—
Περιοδικὴ ὀφθαλμία	14	—	30	30	28	—
Ἐσθνευιολογίαι	14	—	—	9	—	—
Δυστροπία	—	—	30	—	—	—
Ἐκφυσιάζουσα	—	—	30	—	—	—
Παλαιὰ περιοδικὴ χλωρότης	—	—	—	9	—	—
Μολυσματικὴ ἀδενίτις	—	—	15	—	—	20
Φυματικὴ καχεξία	—	—	—	—	—	20
<i>Διὰ βοειδῶν</i>						
Φυματίωσις	14	14	30	—	—	20
Μολυσματικὴ πνευμ. φυματίωσις	—	—	—	—	9	20
Μολυσματικὴ πλευροπνευμονία	28	—	—	—	30	30
Συνέπειαι μὴ κανονικῆς ἀποβο- λῆς τοῦ πλακοῦντος	—	—	—	—	9	—
Φυματικὴ καχεξία	—	—	—	—	—	20
<i>Διὰ πρόβατα</i>						
Ψώρα	14	—	8	—	—	—
Ἐκφυσιάζουσα, ἀσπίτης	—	14	—	—	—	—
Σήψις	—	—	60	—	—	—
Εὐλογία	—	—	8	—	9	—
<i>Διὰ χοίρους</i>						
Ἐκφυσιάζουσα	3	—	—	—	—	—
Παστεριδίαισις	10	—	—	—	—	—
Φυματίωσις	—	14	—	—	—	—
Τριχίνοι	—	14	—	—	—	—
Κυστικέρκωσις	—	14	8	9	—	—

1) Fr. Holdefleissn : Die öffentliche Förderung der Tierzucht in Deutschland. 1er Teil. Breslau 1906. Σελίς 247.

Ἐκ τοῦ πίνακος τούτου ἐμφαίνεται ὅτι πράγματι δὲν ὑπάρχει ἐλάττωμα, τὸ ὁποῖον νὰ θεωρηθῆται εἰς ὅλας τὰς χώρας ὡς βασικόν, ὅπως ἐπίσης ὅτι διαφέρει καὶ ἡ διάρκεια τῆς εὐθύνης διὰ τὸ ἴδιον ἐλάττωμα εἰς τὰς διαφόρους χώρας. Πάντως ὑπάρχει ἡ τάσις τοῦ περιορισμοῦ τοῦ χρόνου τῆς εὐθύνης (ἡ Γερμανία καθιέρωσε σχεδὸν γενικῶς τὴν προθεσμίαν τῶν 14 ἡμερῶν, ἐνῶ παλαιότερον αὕτη ἦτο μακροτέρα) πρὸς τὸ συμφέρον τῶν ἐμπορικῶν συναλλαγῶν, διότι δὲν πρέπει νὰ εἶναι ἐξαιρετικῶς μακρά, ἀλλὰ τόση ὅση ἀπαιτεῖται διὰ τὴν διάγνωσιν τῆς ὑφισταμένης ἀσθενείας ἢ τοῦ ἐλαττώματος. Μακροτέρα τοῦ ἀπολύτως ἀπαραιτήτου θὰ παρενέβαλε, φυσικῶ τῷ λόγῳ, προσκόμματα εἰς τὰς συναλλαγάς.

Ἐπίσης παρατηρεῖται τάσις περιορισμοῦ, κατὰ τὸ δυνατόν, τοῦ ἀριθμοῦ τῶν βασικῶν ἐλαττωμάτων, ὅσον ὅμως μικρότερος ὁ ἀριθμὸς αὐτὸς τόσον μεγαλύτεραν ἐμπειρίαν πρέπει νὰ ἔχη ὁ ἀγοραστής, καὶ τόσον προσεκτικώτερος νὰ εἶναι ἵνα ἀποφύγῃ ζημίαν κατὰ τὴν ἀγοραπωλησίαν. Οὕτω ἡ Γαλλία ἀναγνωρίζει βασικὰ ἐλαττώματα μόνον διὰ τοὺς ἵππους καὶ δὴ ἐφ' ὅσον ἡ ἀξία των ὑπερέβαινε τὰ 100 φράγκα. Ἡ διάρκεια τῆς εὐθύνης εἶναι μικροτέρα τῆς γερμανικῆς (9 ἡμέραι μὲ μίαν μόνον ἐξαιρέσειν). Τὸ Βέλγιον, μὲ δύο μόνον ἐξαιρέσεις, ἔχει ἐνιαίως βραχεῖαν προθεσμίαν καὶ ἀναγνωρίζει ὀλιγώτερα βασικὰ ἐλαττώματα. Ἡ Ἑλβετία, μὲ μίαν μόνον ἐξαιρέσειν, ἔχει ἐνιαίαν διάρκειαν εὐθύνης 20 ἡμερῶν δι' ὅλα τὰ ἐλαττώματα ἅτινα αὕτη κρίνει ὡς βασικά. Ἡ Αὐστρία, ἔχει τὰς πλέον ποικίλας καὶ συγχρόνως τὰς μεγαλύτερας προθεσμίας. Ἡ Ὀλλανδία, Ἄγγλία, Δανία καὶ Ρωσία ὅπως καὶ ἡ Ἑλλάς, δὲν ἐγνώριζον τὸν θεσμὸν αὐτὸν τῶν προθεσμιῶν εὐθύνης δι' ὠρισμένα ἐλαττώματα, ἰσχύουν δὲ ἐκεῖ ἢ αἱ γενικαὶ νομικαὶ διατάξεις περὶ ἀγοραπωλησιῶν ἢ ἀφίεται ἡ ρύθμισις τῶν σχέσεων εἰς συμφωνίαν τῶν συμβαλλομένων μερῶν.

Ἐνδιαφέρουσαι εἶναι καὶ αἱ ἐν Γερμανίᾳ ἰσχύουσαι διατάξεις σχετικαὶ πρὸς τὴν ἐμπορείαν ζώων περιορισμένων πρὸς ἄμεσον σφαγὴν καὶ κατανάλωσιν. Δι' αὐτὰ ἰσχύουν τὰ κάτωθι:

1) Δι' ἵππους, ὄνους, ἡμιόνους — βασικὸν ἐλάττωμα (μᾶλις).

2) Διὰ βοειδῆ — φυματικὴ ἀσθένεια, ἐφ' ὅσον λόγῳ τῆς ἀσθενείας αὐτῆς πλέον τοῦ ἡμίσεος τοῦ σφαγίου βάρους των δὲν εἶναι κατάλληλον ἢ μόνον ὑπὸ περιορισμοῦς κατάλληλον διὰ τὴν διατροφὴν τῶν ἀνθρώπων.

3) Διὰ τὰ πρόβατα — ὑδροπικία, ἡ προσερχομένη εἴτε ἐξ ἐσωτερικῆς ἀσθενείας εἴτε ἐκ μὴ ἐπαρκοῦς διατροφῆς.

4) Διὰ τοὺς χοίρους: α) φυματίωσις (ὡς τὰ βοειδῆ), β) τριχῖναι, γ) κυστικέρκωσις.

Ἡ διάρκεια τῆς εὐθύνης εἶναι, ὡς ἐλέχθη, διὰ τὸ πρὸς σφαγὴν ζῶων 14 ἡμέραι.

* *

Κατ' ἀρχὴν δύναται τις νὰ παραδεχθῆ ὅτι οἱ λόγοι οἱ συνηγοροῦντες ὑπὲρ τῆς ἐπιβολῆς εἰς τὸν πωλητὴν γενικῆς εὐθύνης διὰ κεκρυμμένα ἐλαττώματα τοῦ πωληθέντος πράγματος ἰσχύουν καὶ διὰ τὸ ζωεμπόριον, ὥστε ἡ νομικὴ λογικὴ θὰ ἔπρεπε νὰ καταλήξῃ εἰς τὴν ἀποδοχὴν καὶ διὰ τὸ ζωεμπόριον τῆς ἀρχῆς αὐτῆς τοῦ ρωμαϊκοῦ δικαίου, ὅπερ πράγματι ἐπαρκεῖ ἀπολύτως διὰ τὰ μὴ ἔμψυχα πράγματα. Δηλαδὴ ἐκ πρώτης ὄψεως φαίνεται σκοπιμώτερον ὅπως μὴ προσδιορίζονται διὰ νόμου ἀσθένειαι καὶ βασικὰ ἐλαττώματα, ἀλλὰ ἡ ρύθμισις τῶν ὑποχρεώσεων ἀμφοτέρων τῶν συμβαλλομένων νὰ ἀφίεται εἰς τὰς γενικὰς ἀρχὰς τὰς διεπούσας τὰς ἀγοραπωλησίας τῶν πάσης φύσεως πραγμάτων.

Πλὴν ὅμως εἰς τοὺς ζωντανοὺς ὀργανισμοὺς, μεθ' ὧν ἀσχολεῖται τὸ ζωεμπόριον, εἶναι δύσκολον νὰ προσδιορισθῆ ἂν εἰς τὴν συγκεκριμένην περίπτωσιν ὑπῆρχε πράγματι σοβαρὸν ἐλάττωμα καὶ ἔτι πλεον ἂν ὑπῆρχε τοῦτο κατὰ τὸ κρίσιμον χρονικὸν διάστημα, ὥστε ἡ εἰς ἐκάστην περίπτωσιν ἀπόφασις νὰ ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς κρίσεως τοῦ ἐμπειρογνώμονος, ὅστις ὅμως, λόγῳ τῶν τεχνικῶν δυσχερειῶν τῆς ἀναγνωρίσεως καὶ διαγνώσεως τῆς φύσεως τῆς ἀσθενείας ἢ τοῦ ἐλαττώματος, τοῦ προσδιορισμοῦ τῆς σημασίας, τῆς ἐξελίξεως καὶ τῆς ἐπιδράσεώς του ἐπὶ τῆς μελλοντικῆς ἀξίας καὶ χρησιμότητος τοῦ ζώου, δὲν εἶναι πάντοτε εἰς θέσιν νὰ ἀποφαίνεται κατηγορηματικῶς καὶ μετὰ τῆς ἀναγκαίας βεβαιότητος. Εἶναι δὲ εὐνόητον, ὅτι διὰ μὲν τὸν ἀγοραστὴν δὲν ἐξασφαλίζεται τότε ἡ ἀπολύτως ἀντικειμενικὴ, σαφὴς καὶ δικαία ἀπόφασις, ἐνῶ πάλιν ὁ πωλητὴς παραμένει ἐν ἀβεβαιότητι μέχρι τῆς τελικῆς ἐκπνοῆς τῆς προθεσμίας παραγραφῆς τῆς γενομένης συμβάσεως.

Ἐὰν ὅθεν διὰ τὴν ἐκτίμησιν ὅλων αὐτῶν τῶν σημείων δὲν δοθοῦν ὀρισμέναι νομικαὶ κατευθύνσεις, ἀλλὰ ἰσχύσῃ ἡ γενικὴ εὐθύνη τῶν ἄρθρων 534, 536, 537 τοῦ ἀστικοῦ μας κώδικος (ἀντιστοίχων τῶν ἄρθρων 459 καὶ 460 τοῦ γερμανικοῦ), θὰ ὑπάρχῃ ὁ κίνδυνος διεξαγωγῆς μακροχρονίων δικῶν διὰ μίαν ἐκάστην πώλησιν ζώου καὶ δὲν θὰ κατοχυροῦται οὕτω ἡ ἀναγκαία νομικὴ ἀσφάλεια. Διὰ τὴν αἰτίαν αὐτὴν ὁ γερμανὸς νομοθέτης κατέληξεν εἰς τὴν καθιέρωσιν τοῦ ἔκπαισι εἰς μεγάλα διαμερίσματα τῆς χώρας ἰσχύοντος θεσμοῦ, τοῦ καθορισμοῦ τούτεστιν ὀρισμένων κεκρυμμένων ἐλαττωμάτων διὰ τὴν ὑπαρξιν τῶν ὁποίων καὶ μόνον εὐθύνεται ὁ πωλητὴς καὶ δὴ ἐφ' ὅσον ταῦτα ἐκδηλοῦνται ἐντὸς ὀρισμένης δι' ἐν ἑκάστον αὐτῶν προθεσμίας. Δι' ὅλα τὰ ἄλλα ἐλαττώματα εὐθύνεται ὁ ἀγοραστής, διότι θὰ πρέπει νὰ παραδεχθῆ τις ὅτι εἶναι εἰς θέσιν νὰ τὰ διαγνώσῃ κατὰ τὴν σύναψιν τῆς ἀγοραπωλησίας, ἐκτὸς ἐὰν συνωμολογήθῃ

ἄλλο τι ἢ ὑφίσταται ἡ περίπτωσις τῆς δολίας ἀποκρύψεως τῶν ἐκ μέρους τοῦ πωλητοῦ.

Τὸ παράδειγμα τοῦτο τῆς Γερμανίας ἐμιμήθησαν καὶ ἄλλαι χῶραι (βλέπε Πίνακα) καθιερώσαι μὲ ἀναλόγους παραλλαγὰς τὸν ἴδιον θεσμόν. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ὁ πωλητὴ γνωρίζει ἐκ μᾶς ἀρχῆς διὰ ποῖα πράγματι ἐλαττώματα εὐθύνεται. Ἦτοι ἀπαλλάσσεται τοῦ κινδύνου νὰ εὐθύνεται διὰ παντὸς εἶδους κεκρυμμένα ἐλαττώματα καὶ ἀναλόγως τοῦ πορίσματος τοῦ ἐμπειρογνώμονος, κινδύνου ὅστις ἐπικρέμαται ὑπεράνω αὐτοῦ ὡς δαμόκλειος σπάθη μέχρι ἐκπονοῆς τῆς προθεσμίας παραγραφῆς τῆς ἐκ τῆς συναλλαγῆς ὑποχρεώσεώς του (προθεσμία ἡ ὁποία καὶ κατὰ τὸν γερμανικὸν καὶ κατὰ τὸν ἑλληνικὸν ἀστικὸν κώδικα ἔχει ὀρισθῆ γενικῶς ἑξαμηνιαία). Ἀντιθέτως ὅμως καὶ ὁ ἀγοραστὴς ἔναντι τοῦ περιορισμοῦ τῆς νομικῆς εὐθύνης εἰς ὠρισμένα μόνον ἐλαττώματα, ἔχει ὡς ὄφελος τὴν ἀπαλλαγὴν του ἐκ τῆς ὑποχρεώσεως τῆς προσαγωγῆς τῶν ἀποδεικτικῶν στοιχείων (τῶν τόσον δυσχερῶς προσκομιζομένων καὶ ἀμφιβόλου πολλάκις ἀξίας), ἐνῶ πάντως ἐπιφυλάσσεται εἰς αὐτὸν τὸ δικαίωμα τῆς ἐπεκτάσεως, κατόπιν εἰδικῆς μετὰ τοῦ πωλητοῦ συμφωνίας, τῆς εὐθύνης τοῦ τελευαίου τούτου καὶ ἐπὶ ἄλλων, ὠρισμένων πάντως, ἐλαττωμάτων.

Τὰ τοιαῦτα πλεονεκτήματα ἐκ τῆς εἰδικεύσεως τῆς εὐθύνης καὶ τὰ εὐνοϊκὰ ἐκ τῆς μακροχρονίου πρακτικῆς ἐφαρμογῆς τοῦ θεσμοῦ τούτου ἀποτελέσματα, ἤγαγον τότε τὸν γεωργικὸν κόσμον τῆς Γερμανίας νὰ ἐπιμείνη ἐπὶ τῆς καθιερώσεώς του καὶ εἰς τὸν ἀστικὸν τῆς κώδικα, νὰ θεωρῆ μάλιστα τὴν ἐπιστροφὴν (ἢ τὴν γενίκευσιν) εἰς τὰς διατάξεις τοῦ ρωμαϊκοῦ δικαίου ὡς ὀπισθοδρομήσιν ἐμπερικλείουσαν τὸν κίνδυνον μειώσεως τῆς δικαιοπρακτικῆς ἀσφαλείας, τὸν δὲ γερμανὸν νομοθέτην νὰ ἀποδεχθῆ τὴν ἀρχὴν τοῦ παλαιοῦ γερμανικοῦ δικαίου, ἣτις καὶ διεπότισε τὰς περὶ ἀγοραπωλησιῶν ἐπὶ ζώων διατάξεις τοῦ ἀστικοῦ κώδικος. Οἱ αὐτοὶ δὲ ἀκριβῶς λόγοι ἄγουν καὶ ἡμᾶς εἰς τὸ νὰ προτείνωμεν τὴν ἀνάλογον καὶ εἰς τὴν χώραν μας ἐφαρμογὴν τῶν διατάξεων τούτων.

Βεβαίως ὁ θεσμὸς τῆς εἰδικῆς εὐθύνης τοῦ πωλητοῦ δι' ὠρισμένα ἐλαττώματα, ὅστις θεωρεῖται ὡς στοιχεῖον καὶ τεκμήριον ἐγγυήσεως, εἶναι ἀναμφισβήτητον ὅτι στηρίζεται ἐπὶ τῆς ἀπλῆς νομικῆς ὑποθέσεως ὅτι ἐὰν ταῦτα ἐκδηλωθῶν ἐντὸς ὠρισμένου χρονικοῦ διαστήματος προὔπῃρχον πάντως τῆς παραδόσεως τοῦ ζώου εἰς τὸν ἀγοραστήν. Ἡ ἀπόδειξις δὲ τοῦ χρόνου τῆς γενέσεως τῆς ἀσθενείας ἦτο δύσκολος, εἰς πολλὰς δὲ περιπτώσεις καὶ ἀδύνατος, δι' ὃ καὶ τίθενται προθεσμίαι περιλαμβάνουσαι χρονικὸν διάστημα ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἡ ἀσθένεια ἢ τὸ ἐλάττωμα, ὡς ἐκ τῆς φύσεώς των, εἴθισται νὰ ἐξελίσσωται ἢ ἐκδηλοῦνται. Ἐφόσον πραγματοποιεῖται ἡ ἐκδήλωσις αὕτη ἐντὸς τῆς ὀρισμένης προθεσμίας,

τότε, μέχρις ἀποδείξεως τοῦ ἀντιθέτου, γίνεται παραδεκτὸν ὅτι ἡ ἀσθένεια προὔπηρχε τοῦ κρισίμου σημείου.

Ἡ ὑπαγωγή ὅμως ὠρισμένων ἀσθενειῶν καὶ ἐλαττωμάτων εἰς τὴν κατηγορίαν ἐκείνων δι' ἃ ἀναλαμβάνεται νομικὴ εὐθύνη, γίνεται μόνον ὅταν μετὰ βεβαιότητος καὶ βάσει ἐπιστημονικῶν δεδομένων δύναται νὰ παραδεχθῇ τις ὅτι ταῦτα, κατὰ κανόνα, δὲν ἐδημιουργήθησαν κατὰ τὸ χρονικὸν διάστημα τῶν προθεσμιῶν, ἃς ὀρίζει ὁ Νόμος, ὡς χρόνον εὐθύνης τοῦ πωλητοῦ. Ἀλλὰ δίδεται εἰς τὸν πωλητὴν καὶ ἡ δυνατότης νὰ ἀποδείξῃ ὅτι κατὰ τὸν χρόνον τῆς μεταβιβάσεως τὸ ζῶον ἦτο ἐλεύθερον τῶν ἐλαττωμάτων καὶ ὅτι ἀπέκτησε ταῦτα κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς νομικῆς αὐτοῦ εὐθύνης. Ἡ τοιαύτη δὲ δυνατότης τῆς ἀποδείξεως τοῦ ἀντιθέτου ὑφίσταται διὰ τὸν πωλητὴν, διότι αἱ προθεσμίαι ὑπολογίζονται κατὰ τρόπον τοιοῦτον ὥστε νὰ μὴ ἀποκλείεται ἀπολύτως ἡ δημιουργία τοῦ ἐλαττώματος κατὰ τὸν κρίσιμον χρόνον, διότι ἄλλως δὲν θὰ εἶχε καμμίαν ἀξίαν ὁ καθορισμὸς προθεσμιῶν.

Διὰ τοῦ καθορισμοῦ ὠρισμένων ἐλαττωμάτων, ἅτινα δυνατὸν νὰ ὑπῆρχον κατὰ τὴν ἀγοραπωλησίαν, ἀλλὰ δυσκόλως διακρίνονται καὶ μόλις ἀργότερον ἐμφανίζονται, παρέχεται καὶ εἰς τὸν δικαστὴν μία σχετικῶς ἀσφαλῆς βάσις διὰ τὴν κρίσιν καὶ ἀπόφασίν του, ἀφοῦ οὗτος δὲν ἔχει πλέον νὰ κρίνῃ ἐπὶ τῆς φύσεως τῶν ἐλαττωμάτων καὶ νὰ ἐξακριβώσῃ κατὰ ποῖον βαθμὸν ταῦτα μείωνουν τὴν χρῆσιν καὶ τὴν ἀξίαν τῶν ζώων καὶ ἀκόμη ἐὰν καὶ κατὰ ποῖον βαθμὸν συντρέχῃ περίπτωσις ἀπάτης ἐκ μέρους τοῦ πωλητοῦ καὶ ἐκμεταλλεύσεως τοῦ ἀγοραστοῦ, πράξεις, αἵτινες τόσον σοβαρῶς παρακωλύουν τὴν ἐμπορίαν καὶ ἀνταλλαγὴν τῶν ζώων.

Βεβαίως καὶ ἡ ὑπαγωγή ὠρισμένων ἐλαττωμάτων ὑπὸ τὴν εἰδικὴν αὐτὴν εὐθύνην καὶ ὁ ἀποκλεισμὸς ἄλλων, ἅτινα ἐπίσης ἔχουσι τὸν χαρακτηριστῆρα καὶ τὰς ιδιότητας τοῦ βασικοῦ ἐλαττώματος, χωρὶς ὅμως νὰ περιληφθῶσι εἰς αὐτήν, σημαίνει κάποιαν αὐθαιρεσίαν δυναμένην νὰ ἀποτελέσῃ καὶ πηγὴν ἀδικιῶν, πλὴν ὅμως διὰ τὴν ἱκανοποίησιν πρακτικῶν ἀναγκῶν καὶ πρὸς διευκόλυνσιν τῶν ἐπὶ ζώων δικαιοπραξιῶν, εἶναι ἀναγκαῖος ὁ περιορισμὸς αὐτὸς.

Τὰ οὕτωςε διὰ νόμου καθοριζόμενα ἐλαττώματα, ἅτινα ὑπῆρχον κεκρυμμένα κατὰ τὴν πώλησιν καὶ παραδόσιν τοῦ ζώου, δέον βεβαίως νὰ εἶναι ἄγνωστα εἰς τὸν ἀγοραστήν, ἐκ τῶν δυσκόλως ἀναγνωριζομένων καὶ εὐκόλως ἀποκρυπτομένων, ἐκ τῶν ἀναιρούντων ἢ μειούντων τὴν συνήθη ἢ τὴν διὰ τῆς συμβάσεως προὔποτιθεμένην χρησιμότητα τοῦ ζώου καὶ δὴ διὰ παντὸς ἢ δι' ὠρισμένον, μεγάλον πάντως, χρονικὸν διάστημα καὶ τὰ ὁποῖα δὲν δύναται νὰ θεραπευθῶσι ἢ ἀπαιτοῦσι πρὸς τοῦτο δαπάνας ὑπερβαίνουσας τὴν ἀξίαν τοῦ ζώου.

Εἶναι εὐνόητον ὅτι ὁ ὅρος αὐτὸς δὲν δύναται νὰ κατοχυρωθῇ διὰ

νόμου, περιλαμβάνει δὲ μέγαν ἀρισμὸν ἀσθενειῶν καὶ ἐλαττωμάτων, ἅτινα δὲν εἶναι δυνατὸν οὐδὲ καὶ σκόπιμον νὰ ὑπαχθῶσι εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν ἐλαττωμάτων ἅτινα ὑποχρεοῦν εἰς εὐθύνην τὸν πωλητὴν. Ἀντιθέτως τὰ βάσει τῶν πορισμάτων τῆς κτηνιατρικῆς ἐπιστήμης κρινόμενα ἐλαττώματα ὡς ἀναφερόμενα εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν βασικῶν τοιούτων λαμβάνουν τὴν νομικὴν σφραγίδα, ὥστε ἐλάττωμα ὑποχρεοῦν εἰς εὐθύνην τὸν πωλητὴν δέον νὰ εἶναι ἐξ ἐκείνων ἅτινα ἀναφέρει ρητῶς ὁ νόμος.

Εἰς αὐτὰ δέον γὰρ περιλαμβάνονται βεβαίως μόνον αἱ χρόνιαι ἀσθένειαι καὶ ἐλαττώματα, τὰ ὅποια, ἐὰν ἐγνωρίζεν ὁ ἀγοραστής, δὲν θὰ προέβαινε εἰς τὴν ἀγορὰν ἢ μόνον εἰς κατὰ πολὺ χαμηλοτέραν τιμὴν. Ζῶα φέροντα γενικῶς μολυσματικὴν τινα νόσον (τοιαῦτα δὲν δύνανται νὰ ἀποτελοῦν ἀντικείμενον ἐμπορίας, ἀν καὶ πολλάκις συμβαίνει τοιοῦτον τι, εἴτε ἐν ἀγνοίᾳ ἢ καὶ ἐν γνώσει τοῦ πωλητοῦ) ἢ τοιαῦτα ἀσθενοῦντα ἐξ ὀξείας νόσου ἢ κατέχοντα μικρὰ ἐλαττώματα, τὰ ὅποια ὁ καθεὶς δύναται νὰ ἀναγνωρίσῃ, δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἐπιληφθῶσι εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν βασικῶν ἐλαττωμάτων.

Βεβαίως καὶ εἰς τὴν περίπτωσιν ἀναστροφῆς τῆς ἀγοραπωλησίας λόγῳ ἐκδηλώσεως κεκρυμμένου τινὸς ἐλαττώματος ἐκ τῶν ἐν τῷ νόμῳ ἀναφερομένων, καλεῖται ὁ ἐμπειρογνώμων νὰ ἐξετάσῃ ἐὰν συντρέχῃ περίπτωσις ἐφαρμογῆς του, ἐὰν τοῦτέστιν ἡ ἀσθένεια εἶναι τοιαύτης φύσεως ὥστε νὰ θεωρηθῇ ἐκ τῶν βασικῶν τοιούτων καὶ ἐὰν ὁ συνήθης χρόνος ἐπώσεως τῆς ἀσθενείας (Incubationsstadium) ἐμπίπτει εἰς τὰ χρονικά ὅρια μεταξὺ τῆς μεταβιβάσεως τῆς κυριότητος τοῦ ζώου καὶ τῆς ἐκδηλώσεως τῆς ἀσθενείας. Οὕτω ὑπάρχει δι' αὐτὸν εὐρὸν περιθώριον ὑποκειμενικῆς κρίσεως, τοῦτο ὅμως εἶναι ἀναγκαῖον διότι κάθε ἀσθένεια, ἀναλόγως τῆς γενέσεως, διαμορφώσεως, ἐξελίξεώς της, τοῦ βαθμοῦ τῆς θεραπευτικότητός της καὶ τῆς ἐπιδράσεώς της ἐπὶ τῆς χρησιμότητος καὶ ἀξίας τοῦ ζώου, συχνάκις ἐμφανίζεται διάφορος, ἀναλόγως καὶ τῆς προδιαθέσεως τοῦ ζώου διὰ τὴν ἀσθένειαν καὶ ἐν γένει τῆς ιδιουσυγκρασίας του. Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν καὶ αἱ γνώμαι τῶν ἐμπειρογνομόνων δὲν δύνανται νὰ εἶναι πάντοτε ταυτόσημοι, πλὴν ὅμως τὸ μειονέκτημα τοῦτο δὲν βαρύνει τόσον ὅσον τὰ μειονεκτήματα τῆς γενικῆς εὐθύνης.

Βάσει τῶν ὡς ἄνω κεντρικῶν γραμμῶν θὰ ἔπρεπε, κατὰ τὴν γνώμην μας, νὰ συμπληρωθῶσι καὶ αἱ διατάξεις τοῦ Ἀστικοῦ ἡμῶν Κώδικος διὰ τῆς ἐκδόσεως εἰδικοῦ Νόμου προσαρμοζομένου πρὸς τὰς ἡμετέρας συνθήκας, προϊόντος ἐμπειροστατωμένης μελέτης ἐκ μέρους τῶν νομικῶν μας ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τῶν ἐκπροσώπων τοῦ γεωργοκτηνοτροφικοῦ κόσμου καθὼς καὶ μετὰ τῶν κτηνιατρικῶν μας ὑπηρεσιῶν, ἀφοῦ ἀκουσθῇ βεβαίως καὶ ἡ γνώμη τῶν ἐκπροσώπων τῶν ἐπαγγέλματος ζωεμπόρων. Ὁ νό-

μος αὐτὸς διὰ τοῦ ὁποίου θὰ καθορίζωνται τὰ βασικά ἐλαττώματα, δι' ἃ θὰ ἰσχύη ἡ εἰδικὴ εὐθύνη καθὼς καὶ αἱ προθεσμίαι ταύτης, ἐν συνδυασμῷ καὶ μὲ τὰ εἰς τὸ ἐξωτερικὸν κρατοῦντα, θὰ πρέπει νὰ ρυθμίξῃ, κατὰ τὴν γνώμην μας, τὴν ἐμπορίαν μόνον τῶν κατηγοριῶν τῶν ζώων ἅτινα ἀποτελοῦν τὸ ἀνικείμενον τῶν σοβαρωτέρων ἐπὶ τῶν ζώων συναλλαγῶν μας τοὔτέστιν τῶν ἵπποειδῶν, βοειδῶν, αἰγοπροβάτων καὶ χοίρων.

Κατόπιν θὰ ἔπρεπε νὰ ἀποκλεισθῇ ἡ ἀγωγή πρὸς μείωσιν τῆς τιμῆς, περιοριζομένου τοῦ δικαιώματος τοῦ ἀγοραστοῦ εἰς τὴν ἀναστροφὴν καὶ μόνον τῆς ἀγοραπωλησίας, τοὔλάχιστον διὰ τὰ μὴ πρὸς σφαγὴν ἀγοραζόμενα ζῶα. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον θὰ ἀποφευχθῶσι αἱ λόγῳ τῆς φύσεως τῶν ζώων πάντοτε ἀσταθεῖς ἐκτιμήσεις καὶ θὰ ἀπλουστευθῇ ἡ ὅλη διαδικασία ἀποκλειομένης οὕτω τῆς δυνατότητος προσπορισμοῦ κέρδους ἐκ μέρους τοῦ ἀγοραστοῦ εἰς περιπτώσιν καθ' ἣν, παρὰ τὴν ὑπαρξίν ἐλαττώματος τοῦ ζῶου, κατορθώσῃ νὰ πωλήσῃ τοῦτο εἰς σχετικῶς καλὴν τιμὴν ἢ τῆς ἀξίσεως τῆς ζημίας τοῦ πωλητοῦ, ἥτις ἐξουδετεροῦται διὰ τῆς ἀναστροφῆς τῆς ἀγοραπωλησίας καὶ τῆς ἐπιστροφῆς εἰς αὐτὸν τοῦ ζῶου.

Ἄκόμη καὶ διὰ τὴν περίπτωσιν τῆς ἐκδηλώσεως τῆς ἀσθeneίας εἰς σφαγὴν ζῶον εἶναι συζητητέος ὁ ἀποκλεισμὸς τῆς ἀγωγῆς πρὸς μείωσιν τῆς τιμῆς, ἀφοῦ ὁ ἀγοραστὴς δύναται νὰ ζητήσῃ τὴν ἀναστροφὴν, καὶ ἂν ἀκόμη δὲν εἶναι εἰς θέσιν νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὸν πωλητὴν τὸ ζῶον, ὅταν εἴτε ἐξ ἰδίας βοιλήσεως εἴτε ἐξ ἀμελείας ἐπροκάλεσε τὸν θάνατόν του εἴτε ἔχει διαθέσει (ἢ καὶ ἐνεχυριάσει) τοῦτο. Ἐντὶ τῆς πραγματικῆς ἐπιστροφῆς τοῦ ζῶου δύναται εἰς τὰς περιπτώσεις ταύτας νὰ ἐπιβληθῇ ἡ ὑποχρέωσις πρὸς ἀποζημιώσιν τῆς ἀξίας τοῦ ζῶου καὶ δὴ ἐκεῖνης ἦν τοῦτο εἶχεν καθ' ὃν χρόνον ὁ ἀγοραστὴς προέβη εἰς τὴν ἐνέργειαν (θανάτωσις, σφαγὴ, ἐνεχυριάσις) τὴν καθιστῶσαν ἀδύνατον ἢ ἀποκλείουσαν τὴν ἀναστροφὴν.

Ἄναγκαία καὶ ἄκρως αὐστηρὰ δέον νὰ εἶναι ἡ ἐπιβολὴ ὑποχρεώσεως εἰς τὸν ἀγοραστὴν τῆς ἀμελητεῖ ἀναγγελίας εἰς τὸν πωλητὴν καὶ τὸ δικαστήριον (συνδυαζομένης μὲ τὴν αἴτησιν περὶ αὐτοψίας τοῦ ζῶου καὶ παραγγελίας διὰ τὴν διεξαγωγὴν μαρτυρικῶν ἀποδείξεων) περὶ διαπιστώσεως τοῦ κεκρυμμένου ἐλαττώματος ἢ ἀσθeneίας, ἵνα μὴ διὰ τῆς παρελεύσεως τοῦ χρόνου στερηθῇ καὶ ὁ πωλητὴς τῆς δυνατότητος τῆς ἀναποδείξεως. Πάντως ἐπειδὴ τὰ κεκρυμμένα ἐλαττώματα τῶν ζώων δὲν ἀναγνωρίζονται ἀμέσως καὶ δὲν ἀποκλείεται τὸ ἐλάττωμα νὰ παραμένῃ κεκρυμμένον καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς προθεσμίας τῆς εἰδικῆς δι' ἐκάστην βασικὴν ἀσθeneίαν εὐθύνης, σκόπιμον εἶναι ἡ προθεσμία τῆς δυνατότητος τῆς ἀναγγελίας νὰ μὴ εἶναι συντομωτέρα τῆς προθεσμίας τῆς εὐθύνης. Μάλιστα, ἐπειδὴ ἡ ἐκδήλωσις τῆς ἀσθeneίας δυνατὸν νὰ πραγμα-

τοποιεθῆ ἀκόμη καὶ κατὰ τὰς τελευταίας ὥρας πρὸ τῆς ἐκπνοῆς τῆς προθεσμίας τῆς εὐθύνης, ὅποτε διὰ τεχνικούς λόγους δὲν θὰ δύναται ὁ ἀγοραστής νὰ ἀνταποκριθῆ εἰς τὴν τοιαύτην ὑποχρέωσιν του τῆς ἀναγγελίας, σκόπιμος ἦθελεν εἶναι ἡ προθεσμία τῆς ἀναγγελίας νὰ ὑπερβαίη κατὰ 24 ὥρας τὴν ἐκπνοὴν τῆς προθεσμίας τῆς εὐθύνης ἐκ τοῦ κεκρυμμένου ἐλαττώματος (Präklusivfrist), τῆς ὁποίας τελευταίας ἡ ἔναρξις δέον νὰ ἰσχύη ἀπὸ τῆς παρελεύσεως τῆς ἡμέρας ἀπὸ τῆς παραδόσεως τοῦ ζῶου εἰς τὸν ἀγοραστὴν ἢ τῆς μεταβιβάσεως εἰς αὐτὸν τοῦ κινδύνου.

Δυσκολίας θὰ παρουσιάσῃ ἡ ρύθμισις τοῦ θέματος τῆς εὐθύνης κατὰ τὴν πώλησιν ὀλοκλήρου ἀγέλης (ἢ ζεύγους ζῶων ἐργασίας), ὥστε ἐὰν ἀναφανῆ μολυσματικὴ ἀσθένεια εἰς ἓν ἐκ τῶν τοῦ αὐτοῦ γένους πωλουμένων ζῶων νὰ δύναται ἢ ὄχι ὁ ἀγοραστής νὰ αἰτήσῃ τὴν ἐπιστροφὴν ὄλων τῶν ζῶων τῆς ἀγορασθείσης ἀγέλης, δεδομένου ὅτι λόγῳ τῆς διακυμάνσεως τοῦ σταδίου ἐκκολάψεως τῶν ἀσθενειῶν ὅλα τὰ ζῶα τῆς ἀγέλης ὑπόκεινται εἰς τὸν κίνδυνον μολύνσεως, ὅταν ἐμφανισθῆ ἡ μολυσματικὴ αὐτὴ ἀσθένεια εἰς ἓν ἐξ αὐτῶν, χωρὶς νὰ εἶναι δυνατὸς ὁ διαχωρισμὸς τῶν μεμολυσμένων ἢ μὴ ζῶων. Ἐνῶ θὰ ἦτο ἄδικος ἡ παροχὴ εἰς τὸν ἀγοραστὴν τοῦ δικαιώματος τῆς ἀναστροφῆς μόνον διὰ τὸ ζῶον εἰς τὸ ὁποῖον ἐξεδηλώθη ἡ ἀσθένεια καὶ οὐχὶ διὰ τὰ ὑπόλοιπα (τὰ ὁποῖα δὲν ἀποκλείεται νὰ ἐμπερικλείουν τὸν σπῶρον τῆς ἀσθενείας), ὅποτε θὰ ἦτο οὗτος ὑποχρεωμένος εἰς τὴν ἔγερσιν ἀγωγῶν ἐξακολουθητικῶς διὰ τὰ ζῶα ἅτινα ἐν συνεχείᾳ καὶ βαθμιαίως θὰ ἠσθένουν, δέον νὰ ὁμολογηθῆ ὅτι θὰ ἦτο σκληρὸν ἐπίσης νὰ ἀναλαμβάνῃ ὁ πωλητὴς, ἀντιθέτως, τὴν εὐθύνην καὶ διὰ τὰ ἀπλῶς ὑποπτα ζῶα καὶ νὰ ὑποχρεοῦται εἰς τὴν ἀποδοχὴν ἐπιστρεφομένων εἰς αὐτὸν ζῶων τὰ ὁποῖα πιθανῶς νὰ μὴ εἶναι μεμολυσμένα ἢ εἰς τὰ ὁποῖα ἡ ἐκδήλωσις τῆς ἀσθενείας νὰ συμπέσῃ μετὰ τὴν παρέλευσιν τῆς προθεσμίας τῆς εὐθύνης. Ἴσως δὲν καταστῆ ἀναγκαία ἡ εἰδικὴ αὕτη πρόβλεψις ἐφ' ὅσον ὁ πωλητὴς θὰ εὐθύνεται διὰ τὰ κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἐκ τοῦ νόμου προθεσμίας εὐθύνης ἐκδηλούμενα ἐλαττώματα.

Ἐποῦν ἀφορᾷ τὴν καταβολὴν τῶν ἐξόδων διατροφῆς καὶ ἰατρικῆς περιθάλψεως τοῦ ζῶου εἰς τὴν περίπτωσιν τῆς ἀναστροφῆς, δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι ταῦτα δέον νὰ βαρύνουν τὸν πωλητὴν εἰς τὸν ὁποῖον ὁμοῦ δέον νὰ χορηγηθῆ τὸ δικαίωμα συμψηφισμοῦ τούτων πρὸς τὴν ἐκ τῆς τυχὸν χρήσεως τοῦ ζῶου πρόσδοτον τοῦ ἀγοραστοῦ καὶ ἐν γένει τοὺς καρποὺς οὗς οὗτος ἀπεκόμισε. Ὁ ὑπολογισμὸς τῶν δαπανῶν θὰ ἰσχύη ἀπὸ τῆς παραδόσεως τοῦ ζῶου εἰς τὸν ἀγοραστὴν, ἀνεξαρτήτως τυχὸν ἐκπροθέσμου τοῦ πωλητοῦ εἰς τὸ νὰ παραλάβῃ τὸ λόγῳ τῆς ἀναστροφῆς ἐπιστρεφόμενον εἰς αὐτὸν ζῶον. Δὲν πρέπει δὲ ν' ἀποκλεισθῆ εἰς τὸν ἀγοραστὴν (ἐπίσης καὶ εἰς τὸν πωλητὴν) τὸ δικαίωμα ἐκποιήσεως διὰ πλει-

στηριασμοῦ τοῦ ζώου εἰς τὴν περίπτωσιν καταβολῆς σημαντικῶν δαπανῶν διὰ τὴν διατροφήν καὶ συντήρησίν του, ἰδίᾳ δὲ ὅταν ἡ οἰκονομικὴ κατάστασις τοῦ πωλητοῦ δημιουργεῖ εἰς τὸν ἀγοραστὴν ἀμφιβολίας ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἱκανότητα ἢ τὴν προθυμίαν καταβολῆς τῶν πραγματοποιηθεισῶν δαπανῶν.

Σημαντικὸν σημεῖον εἶναι ἡ προθεσμία παραγραφῆς τῶν ἐκ τῆς γενόμενης ἀγοραπωλησίας ὑποχρεώσεων. Εἰς τὴν νεωτέραν νομοθεσίαν διακρίνονται τρεῖς τάσεις, δηλαδή ἡ μείωσις τῆς προθεσμίας παραγραφῆς (ἀπὸ τῆς γενικῆς τοῦ ἑξαμήνου εἰς 42 ἢ 90 ἡμέρας) ἄνευ μεταβολῆς τῆς ἐνάρξεως τῆς προθεσμίας τῆς εὐθύνης, ἢ ἡ μείωσις τῆς προθεσμίας τῆς παραγραφῆς, ἀλλὰ μὲ ὑπολογισμὸν ταύτης ἀπὸ τῆς ἐκπνοῆς τῆς νομικῆς (ἢ τῆς συμφωνηθείσης) προθεσμίας εὐθύνης (π.χ. 14 ἡμέρας ἀπὸ τότε), ἢ τέλος ὁ περιορισμὸς τῆς προθεσμίας παραγραφῆς εἰς τὰ χρονικὰ ὅρια τῆς προθεσμίας τῆς εὐθύνης ἐντὸς τῆς ὁποίας δέον νὰ ἐγερθῇ ἡ ἀγωγή (ἢ τοῦλάχιστον νὰ ἀναγγελθῇ τὸ ἐλάττωμα εἰς τὸ δικαστήριον) μὲ προθεσμίαν 14 ἡμερῶν διὰ ἔγερσιν ἀγωγῆς.

Ἡμεῖς τασόμεθα μὲ τὴν σχετικὴν διάταξιν τοῦ γερμανικοῦ ἀστικοῦ κώδικος, τῶν ἑξ ἑβδομάδος ἀπὸ τῆς ἐκπνοῆς τῆς ἐκάστοτε προθεσμίας εὐθύνης, ἵνα μὴ παραμείνῃ μετέωρος ὁ πωλητὴς ἐπὶ μακρότερον χρονικὸν διάστημα. Ὅμοιως βραχεῖα προθεσμία παραγραφῆς δέον νὰ ἰσχύη δι' ὠρισμένας ιδιότητες τοῦ ζώου, αἵτινας τυχὸν ἐγγυήθη ὁ πωλητὴς κατὰ τὸ κλείσιμον τῆς συμφωνίας, ἐνῶ δὲν θὰ πρέπει νὰ ἰσχύη ἡ βραχεῖα προθεσμία παραγραφῆς εἰς τὴν περίπτωσιν σκοπίμου παρ' αὐτοῦ ἀποκρύψεως ἐλαττωμάτων.

Τὴν κατὰ γένος πώλησιν πραγμάτων, ρυθμίζει ἤδη τὸ ἄρθρον 559 τοῦ ἡμετέρου κώδικος, παρέχον οὕτω εἰς τὸν ἀγοραστὴν τὸ δικαίωμα νὰ ζητήσῃ ἕτερον, ἐλεύθερον ἐλαττωμάτων, πρᾶγμα (ζῶον) ἐφ' ὅσον δὲν ἠγόρασε ἀτομικῶς ἐν ζῶον (Corpus Certum), ἀλλὰ τοιοῦτον ἐξ ὁμάδος (Universitas Rerum). Τοιοῦτον δικαίωμα δέον ὅμως ὁ ἀγοραστὴς νὰ ἔχη κατ' ἐκλογὴν μετὰ τοῦ δικαιώματος τῆς ἀναστροφῆς. Εἰς τὴν περίπτωσιν δὲ ἐκλογῆς ἄλλου ζώου δέον νὰ ἰσχύουν ἐπίσης αἱ προτεινόμεναι διατάξεις περὶ προθεσμίας εὐθύνης, καταβολῆς τῶν ἐξόδων διατροφῆς κλπ. καθὼς καὶ δικαίωματος ἐκποιήσεως τοῦ ζώου διὰ δημοπρασίας.

Αἱ διατάξεις περὶ βασικῶν ἐλαττωμάτων δὲν ἀποκλείουσι βεβαίως καὶ εἰδικὴν μεταξὺ τῶν συμβαλλομένων συμφωνίαν. Πλὴν ὅμως, ἐὰν ὁ πωλητὴς ὑποσχεθῇ γενικῶς τὴν εὐθύνην διὰ ἐλαττώματα, αὕτη δέον νὰ ἀφορᾷ τοῦλάχιστον τὰ διὰ τοῦ νόμου ἀναγνωριζόμενα ὡς βασικὰ τοιαῦτα, μὴ ἀποκλειομένης τῆς κατόπιν συμφωνίας εὐθύνης καὶ διὰ τὰ πέραν αὐτῶν. Ἐπίσης ἐὰν ὁ πωλητὴς ἐγνώριζε καὶ ἀπέκρυψε τυχὸν ἐλαττώματα, ἀκόμη καὶ τοιαῦτα μὴ περιλαμβανόμενα εἰς τὰ ἐκ τοῦ Νόμου ὀριζόμενα, δέον

οὔτος νὰ εὐθύνεται καὶ βάσει τῆς ἀρχῆς τῆς καλῆς πίστεως. Ὡς πρὸς τὰς προθεσμίας εὐθύνῃς φρονοῦμεν ὅτι αὐταὶ δὲν θὰ πρέπει νὰ μειοῦνται κατὸπιν συμφωνίας τῶν συμβαλλομένων εἰς ὄρια κάτω τῶν διὰ τοῦ Νόμου ὀριζομένων, ἵνα μὴ τυχὸν ἀδαεῖς ἀγορασταὶ γίνωνται ἀντικείμενον ἐκμεταλλεύσεως, ἔστω καὶ ἐὰν διὰ τοῦ τρόπου τούτου τραυματίζεται ἡ ἀρχὴ τῆς ἐλευθερίας ἐπὶ τῶν συναλλαγῶν. Παρὰ τὸν ἐνδοιασμὸν μάλιστα αὐτὸν προτεινόμεν ὅπως ἅπασαι αἱ ἐπὶ ζώων δικαιοπραξίαι γίνωνται ἐγγράφως.

Αἱ γενικαὶ αὐταὶ γραμμαὶ, ὡς μόνον ἐν συντομίᾳ ἠδυνήθημεν νὰ ἀναπτύξωμεν ἐντὰῦθα, δεόν κατὰ τὴν ἡμετέραν γνώμην νὰ ἀποτελέσωσι τὴν βάσιν εὐρύτερας μελέτης τοῦ θέματος περὶ συμπληρώσεως ἢ εἰδικεύσεως τῶν γενικῶν περὶ ἀγοραπωλησιῶν διατάξεων τοῦ Ἀστικοῦ μας Κώδικος, ἵνα ἀφ' ἐνὸς μὲν ἐπιτευχθῇ ἡ νομικὴ ἀσφάλεια εἰς τὰς συναλλαγάς, ἀφ' ἑτέρου δὲ πραγματοποιηθῇ ἡ προσαρμογὴ τῶν νομικῶν διατάξεων πρὸς τὰς δημιουργηθείσας σημερινὰς συνθήκας. Τοῦτο δὲ οὐχὶ μόνον λόγῳ τῆς ἀυξήσεως τοῦ ὄγκου τῶν ἐπὶ τῶν ζώων συναλλαγῶν, ἀλλὰ καὶ λόγῳ τῆς ὀλοῦν μεγαλυτέρας ἀξίας τοῦ ἀντικειμένου τῶν συναλλαγῶν, πρὸς δημιουργίαν τῆς ὁποίας ἄλλωστε στρέφονται καὶ τὰ διάφορα περὶ ἀναπτύξεως τῆς κτηνοτροφίας μέτρα τοῦ Κράτους, τῆς Α.Τ.Ε. κλπ. καὶ αἱ προσπάθειαι τοῦ ἀγροτικοῦ μας πληθυσμοῦ διὰ τὴν ἐπαύξησιν καὶ βελτίωσιν τοῦ κτηνοτροφικοῦ του κεφαλαίου.

R É S U M É

Les vices redhibitoires dans le commerce des animaux

par

D. E. P a n o u

Sousdirecteur de la Banque Agricole de Grèce

L'auteur de la présente étude après avoir examiné l'histoire des Vices Redhibitoires, rapporte les mesures prises dans les différents pays Européens et propose que notre Code Civil soit complété par un Arrêté Royal fixant les Vices Redhibitoires ainsi que les délais pour l'annulation de la vente.